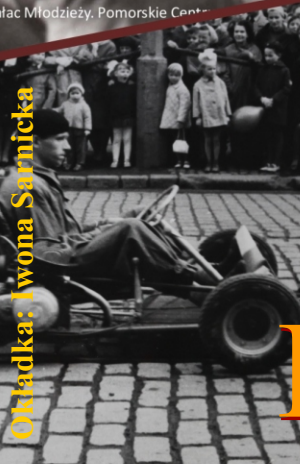

diologii

Miesięcznik pedagogiczny

Nr 9 (245)
Listopad 2020
Szczecin
ISSN 2300-9691

70 lat
Pałacu Młodzieży

Pałac Młodzieży, Pomorskie Centrum

Okładka: Iwona Sarnicka

Spotkanie olimpijczyków polskich z mieszkańcami Szczecina pod Pomnikiem Czynu Polaków. Stoją od lewej: J. Krenz-Mikołajczak, Z. Armada, M. Suski, L. Skinder (w tle), Irena Szewińska, A. Pape.

Centralna Inauguracja „Dni Olimpijczyka” w Szczecinie (1984 r.)

**Spotkanie olimpijczyków
w Pałacu Młodzieży
(7.IV.1984 r.).**

Od lewej olimpijczycy: Irena Szewińska (la), Jan Młynarczyk (p. kosz.).

Od lewej: Z. Armada (PM), E. Runowicz (UM), T. Pawełczyk (KOiW), Z. Pyszkowski (KOiW), Z. Kwiatkowski ZG SZS), B. Krupa (WKKFiT) oraz olimpijczycy: J. Młynarczyk (p. kosz.), M. Suski (szerm.), E. Kobyliński (wiośl.), J. Krenz-Mikołajczak (wiośl.), I. Szewińska (l.a.), J. Wajsówna-Marcinkiewicz (l.a.), A. Pape (szerm. - z tyłu), St. Dwojewski (Z. W. SZS).

Fot. Archiwum

„Dialogi” Miesięcznik**Pedagogiczny**

e-mail:

dialogi@palac.szczecin.pl

Wydawca:

Pałac Młodzieży –
Pomorskie Centrum
Edukacji

Redagują:*Ewa Karasińska*

(redaktor naczelna)

Tomasz Wiśniewski

(redaktor techniczny)

Kolegium redakcyjne:*Paweł Bartnik**Katarzyna Fenczak**Róża Czerniawska-**Karcz**Wiesław Seidler*

Zastrzegamy sobie
prawo do skracania,

opracowań,

redagowania

i adiustacji tekstów
oraz zmiany ich
tytułów.

Za treść ogłoszeń
odpowiedzialności
nie ponosimy.

Adres redakcji:

Pałac Młodzieży – PCE

al. Piastów 7

70-327 Szczecin

tel. 91 422 52 61

Strona internetowa:

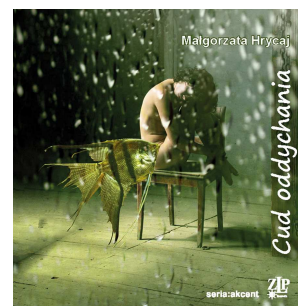
[https://pe.szczecin.pl/
chapter_201347.asp](https://pe.szczecin.pl/chapter_201347.asp)

W numerze:

- * **Życzenia
od Prezydenta
Miasta
Szczecina
dla Pałacu
Młodzieży** 4

- * **70 lat
Pałacu Młodzieży
w Szczecinie** 4-40

- * **Ecopoetycki
oddech
z akcentem
na wiersze**... 41-45

Warsztaty, konferencje, spotkania, projekcje**Sala do wynajęcia**

Pałac Młodzieży oferuje do wynajęcia salę multimedialną na 50 osób. Sala znajduje się w nowym budynku nowej siedziby, przy al. Piastów 7 (Szczecin). Wyposażona jest w nowoczesny sprzęt, m.in. projektor, rzutnik, system głośnikowy, system nagłośnienia w systemie dźwiękowym. W sali można tu zorganizować m.in. warsztaty, konferencje, spotkania, projekcje. Gwarantujemy pomoc techniczną przy obsłudze.

Warunki
wynajmu
i terminy
rezerwacji
– w sekretariacie
PM-PCE,
tel. 91 422 52 61

Szanowni Państwo,

podsumowując dorobek 70. lat działalności Pałacu Młodzieży - Pomorskiego Centrum Edukacji wyłania się obraz instytucji niezwyklej. Stworzonej z potrzeby z serca i rozwijanej z pasją, aby móc jak najlepiej służyć wielu pokoleniom młodych Szczecinian.

Tym co szczególnie wyróżnia Pałac Młodzieży jest wyjątkowo bogata oferta proponowanych zajęć. Jest ona nie tylko różnorodna i dopasowywana do zmieniających się czasów, ale co najważniejsze, dzieci, które z niej korzystają mogą liczyć na zajęcia prowadzone z pełnym zaangażowaniem i znakomicie przygotowane pod względem merytorycznym.

Pałac Młodzieży uczy, bawi, wychowuje, a niejednokrotnie pozwala odnaleźć swoją pasję czy przeżyć niesamowitą przygodę - nawet taką na wielkiej wodzie. Bez wątpienia jest powodem do naszej szczecińskiej dumy, gdyż od lat tworzy niepowtarzalną wartość, która bogaci i potwierdza dorobek kulturalny i naukowy w naszym mieście. A co szczególnie cieszy, wciąż kontynuuje swoją chlubną tradycję, czego najlepszym przykładem jest olbrzymie zainteresowanie proponowaną przez niego ofertą zajęć i warsztatów.

Z okazji dostojnego jubileuszu, całej społeczności Pałacu Młodzieży dziękuję za znaczącą i aktywną działalność oraz życzę kolejnych sukcesów i dalszego życia pełnego pasji.

**Prezydent Miasta Szczecin
Piotr Krzystek**

70 lat Pałacu Młodzieży w Szczecinie

HISTORIA

Szczeciński Pałac Młodzieży powstał z inicjatywy działaczy Towarzystwa Przyjaciół Dzieci (TPD). W maju 1950 r. powołano Komitet Organizacyjny, który zajął się tworzeniem Pałacu Kultury Młodzieży (taką pierwotnie nazwę zaproponowano). Po wielu kłopotach i trudach, związanych z adaptacją i przystosowaniem budynków przy al. Wojska Polskiego dla potrzeb placówki zajęć pozalekcyjnych, w dniu **7 listopada 1950 roku** nastąpiło otwarcie PAŁACU DZIECKA z udziałem wiceministra oświaty Ignacego Klimaszewskiego.

W 1951 roku Szczeciński Okręg TPD przekazał Pałac Kultury Młodzieży Ministerstwu Oświaty, które nadało placówce status i nazwę Pałac Młodzieży.

W 1959 roku przemianowano Pałac Młodzieży na Młodzieżowy Dom Kultury (MDK), który w strukturze placówek wychowania pozaszkolnego posiadał status placówki niżej zorganizowanej.

W wyniku starań władz oświatowych, uchwałą nr 59 Prezydium WRN z dnia 18 lutego 1964 r., ponownie placówce przyznano status Pałacu Młodzieży.

W 1967 roku nastąpiło wręczenie sztandaru ufundowanego przez Komitet Rodzicielski i Zakład Opiekuńczy Polskiej Żeglugi Morskiej.

Uchwałą Rady Pedagogicznej z dnia 21 lutego 1990 roku zrezygnowano z nadanego pałacowi wcześniej imienia "Wielkiej Rewolucji Październikowej."

1 września 1993 roku Pałac Młodzieży przemianowany został na POMORSKIE CENTRUM EDUKACJI.

Od 19.02.1996 placówka nosi nazwę **PAŁAC MŁODZIEŻY-PCE**.

W chwili otwarcia w 1950 r. Pałac Młodzieży posiadał 4 obiekty przy al. Wojska Polskiego. Były to: posesja nr 80 (obecnie Dom Rzemiosła), posesja nr 82 (dziś Wojewódzka Stacja Krwiodawstwa), posesja nr 84 (mieścił się tu Dział Artystyczny PM) oraz posesja nr 88, w której mieściła się pracownia biologii i akwaria). W tym samym roku Pałac otrzymał po Harcerskim Ośrodku Metodycznym budynek przy al. Wojska Polskiego nr 54 (mieściły się w nim gabinety techniczny i fotograficzny). W maju 1951 roku placówka otrzymała do dyspozycji park im. Hanki Sawickiej, który wykorzystywano na zajęcia masowe, a w czasie ferii letnich na wczasy w mieście.

W następnym miesiącu Pałacowi przybyła przystań kajakowa nad jeziorem Rusalka w Parku im. Kasprowicza.

W dwa lata później przystań przyćmiło własne ZOO, które założono na terenach dzisiejszej Szkoły Podstawowej nr 70. Dzieciaki oszalały dla małpek, saren, kozic górskich i kucyka meksykańskiego ponny, ofiarowanego w czerwcu 1956 roku przez dzieci z Rostocku i nazwanego "Kurierkiem". W 1957 roku pałacowe ZOO przekazano do Lasku Arkońskiego.

W pierwszym roku działalności uczęszczało do Pałacu Dziecka około 300 osób. Zajęcia odbywały się na dwie zmiany.

Placówka posiadała następujące obiekty:

1. Pawilon I, al. Wojska Polskiego 84 (przejęty w 1950 r) to pałacyk mieszczański (willa A.Lentza) zbudowany w 1900 roku w stylu neobarokowym, który zachował autentyczny wystrój wnętrza (m.in. piękne kafłowe piece i kominki, drewniane sufity itp.). Decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 20 grudnia 1974 roku wpisany został do rejestru zabytków. Znajdowały się tu pracownie Działu Wychowania Artystycznego. Do 1993 r. w piwnicach mieściły się pracownie i laboratoria chemiczne, przebudowane na pomieszczenia klubowe.

2. Pawilon II, al. Wojska Polskiego 86 - budynek wybudowany w 1890 r. W 1952 r. przejęty od Robotniczego Towarzystwa Muzycznego (obecnie Filharmonia Szczecińska). W budynku tym do 1954 roku mieściło się ognisko baletowe. Do 1990 roku mieścił się tu Dział Wychowania Technicznego; do 2008 roku mieściły się w tym budynku pracownie: komputerowa, foto i video, choreografii, języków obcych, instrumentalna, redakcja Miesięcznika Pedagogicznego „Dialogi”.

3. Pawilon III, al. Wojska Polskiego 90 – (zbudowany w 1890 r.). W 1952 roku Pałac przejmuje budynek od PUR-u. Po modernizacji w 1953 r. znalazły się tu: kino,

dział imprez, biblioteka, administracja. W 1986 r. przeprowadzony został remont dachu budynku (pokrycie blachą).

4. Pawilon IV, al. Wojska Polskiego 84 a – przekazany placówce w 1953r. Mieściły się w nim pracownie :biologii, plastyczna, klub filatelistyczny, stolarnia i mieszkanie pry - watne. W miejsce stolarni powstała sala do ćwiczeń rytmicznych.

W 1993 roku pawilon I, II, III i IV zmodernizowano; zamontowano ogrzewanie c.o. (opalone gazem).

5. Ośrodek Morski, przy ul. Przestrzennej nad Jeziorem Dąbie (w strukturach Pałacu Młodzieży do 1 stycznia 2009 r).

* * *

Pałac Młodzieży w Szczecinie powstał, jako pierwsza w Polsce placówka wychowania pozaszkolnego. Jego główną funkcją jest kształtowanie osobowości, ujawnianie i rozwijanie uzdolnień, zainteresowań i umiejętności dzieci i młodzieży w czasie wolnym od zajęć szkolnych. Zadaniem placówki wychowania pozaszkolnego jest m.in.:

- pogłębianie i rozszerzanie wiedzy wykraczającej poza szkolne programy nauczania,
- pomoc w samodzielnym docieraniu do źródeł wiedzy i informacji,
- stwarzanie sprzyjających warunków dla rozwoju młodzieży utalentowanej w różnych dziedzinach nauki,
- kształtowanie świadomych i aktywnych odbiorców kultury i sztuki,
- stwarzanie warunków rozwoju twórczych uzdolnień i talentów artystycznych,
- kształtowanie umiejętności i sprawności technicznych,
- tworzenie warunków do rozwoju samodzielnej twórczości technicznej,
- kształtowanie umiejętności z zakresu organizacji i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz kroju i szycia,
- podnoszenie sprawności fizycznej
- rozwijanie i kształtowanie nawyków czynnego wypoczynku, krajoznawstwa i turystyki
 - uprawiania wybranej dyscypliny sportu
 - oorganizowanie i koordynowanie przeglądów, pokazów, wystaw, zawodów, konkursów, imprez artystycznych, sportowych, technicznych i dydaktycznych w skali województwa, kraju i międzynarodowych.

Cele i zadania Pałac Młodzieży realizuje przez zajęcia stałe, kursowe okresowe i okazjonalne.

Strukturę organizacyjną placówki tworzą koła (sekcje i kluby), pracownie i działy.

Po otwarciu Pałacu działały pracownie: taneczna, muzyczna, rękodzieła, plastyczna, fotograficzna i geograficzna. W roku szkolnym 1953/1954 struktura przedstawiała się następująco:

I. DZIAŁ NAUKI – pracownie: chemii, geografii, biologii, historii, zoologii, agrobiologii i matematyczno-fizyczna. Na terenie Szkoły Podstawowej nr 70 znajdował się ogród zoologiczny i miczurinowski oraz szklarnie (na zapleczu obecnie stojących garaży).

II. DZIAŁ TECHNIKI – pracownie: fotograficzna, teleradiotechniczna, modelarstwa szkodniczego, lotniczego, kołowego i samochodowa.

III. DZIAŁ ARTYSTYCZNY – oddział muzyki i śpiewu z zespołami gry na akordeonie, oddział instrumentów dętych, smyczkowych, szarpanych, oddział teatru z choreografią, pracownia sztuk plastycznych i rękodzielnicza.

IV. DZIAŁ POLITYCZNO-MASOWY: gabinet harcerski, imprez masowych, propagandy i popularyzacji Pałacu, klub korespondentów szkolnych, oddział sportu z sekcjami: sportów wodnych, szermierki, strzelecką, szachową, lekkoatletyczną, tenisa stołowego, gier sportowych i gimnastyki sportowej.

V. BIBLIOTEKA – wypożyczalnia i czytelnia.

Struktura organizacyjna Pałacu Młodzieży ulegała stopniowym zmianom.

W roku szkolnym 1967/1968 w miejsce Działu Nauki powołano Dział Wiedzy o Przyrodzie i Społeczeństwie, w skład którego wszedł dział biblioteczny.

W roku szkolnym 1977/1978 ponownie zorganizowano Pion Sportu.

W dniu 1 września 1979 roku powstał DZIAŁ KULTURY FIZYCZNEJ i TURYSTYKI z pracownikami:

- gimnastyka artystyczna, wydzielona z Działu Wychowania Artystycznego
- klub żeglarski i klub kartingowy z Działu Wychowania Technicznego
- nauka pływania.

Po licznych reorganizacjach Pałac Młodzieży osiągnął w roku szkolnym 1978/1979 stan organizacyjny odpowiadający ówczesnym potrzebom placówki. W schemacie organizacyjnym istnieje pion administracyjny i pedagogiczny. Pion pedagogiczny składał się z działów:

I. DZIAŁ WIEDZY O PRZYRODZIE I SPOŁECZEŃSTWIE

II. DZIAŁ WYCHOWANIA ESTETYCZNEGO

III. DZIAŁ WYCHOWANIA TECHNICZNEGO

IV. DZIAŁ KULTURY FIZYCZNEJ i TURYSTYKI

V. DZIAŁ IMPREZ i PRACY MASOWEJ

VI. DZIAŁ FOLKLORYSTYCZNY

Na czele każdego działu stał kierownik, któremu podlegali kierownicy pracowni. W każdej pracowni zajęcia prowadziło kilku instruktorów w kołach zainteresowań.

W latach 1965 - 1990 w Pałacu istniało około 160 kół zainteresowań, z których korzystało około 3 tysięcy dzieci i młodzieży. W placówce na etacie zatrudnionych było 42 pracowników pedagogicznych oraz 60 instruktorów w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Zajęcia w placówce odbywały się bezpłatnie. Pałac finansowany był z budżetu państwa. Brakowało środków limitowanych na pełne pokrycie planowanych remontów i zakupów inwestycyjnych. Stąd powstały zaniedbania w tym zakresie.

I. DZIAŁ WIEDZY O PRZYRODZIE I SPOŁECZEŃSTWIE

Dużą popularnością cieszyły się pracownie biologii i chemii, biblioteka z czytelnią, Klub Filatelistów, Młodzieżowe Towarzystwo Naukowe (MTN).

Młodzież uzdolniona, zainteresowana problemami naukowymi miała szansę pogłębienia swojej wiedzy w ramach **Młodzieżowego Towarzystwa Naukowego**, które powołano w 1971 r. Działały następujące sekcje: astronomii, biologii, chemii, elektroniki, fizyki, historii i nauk społeczno-politycznych, matematyki, języka polskiego i historii literatury. Wykłady i ćwiczenia prowadzili pracownicy naukowcy szczecińskich wyższych uczelni. Merytoryczną opiekę sprawowała Rada Naukowa MTN pod przewodnictwem Kuratora Oświaty. Rada Młodzieżowa MTN uczestniczyła, między innymi, w opracowaniu propozycji programowych sekcji oraz inauguracji roku pracy MTN.

Pałac Młodzieży zorganizował w 1977 r. pod patronatem Ministerstwa Edukacji Narodowej I Ogólnopolski Sejmik MTN, na którym zaprezentowane zostały nasze doświadczenia w pracy z uczniem uzdolnionym. Referat wygłosiła Alina Stachelek - wicedyrektor Pałacu Młodzieży (w latach 1973 – 1983 sprawowała opiekę nad MTN). Później opiekunem MTN została Renata Gniewosz – wicedyrektor PM.

Klub Młodych Filatelistów powstał w 1953 r. pod opieką Zygmunta Kowalskiego. W latach 1955–1975 prowadził go Stanisław Bielawny, a w latach 1975 - 1993 wychowanek klubu Aleksy Zym. Filateliści zdobyli srebrny medal na Światowej Wystawie Filatelistycznej „Stockholm 74”.

W 1984 r. z okazji olimpiady w Los Angeles odbyła się w Szczecinie centralna inauguracja Dni Olimpijczyka. W Pałacu Młodzieży zorganizowano: przegląd filmów o tematyce sportowej, wystawę prac plastycznych „Sport w wyobraźni dziecka” oraz wystawę filatelistyczną „Sport na znaczkach pocztowych” wraz z okolicznościowym stemplem pocztowym. Gościliśmy olimpijczyków z Los Angeles (1932 r.): Jadwigę Wajsównę-Marcinkiewicz (lekka atletyka), Jana Mikołajczyka-Krenza, Edwarda Kobylińskiego (wioślarstwo), Marcina Suskiego, Adama Pape (szermierka). Towarzyszyli im sportowcy młodszego pokolenia: Irena Szewińska, Wiesław Wodzyński (lekka atletyka), Jan Młynarczyk (piłka koszykowa). Dla młodzieży spotkanie z olimpijczykami było dużym przeżyciem.

Pracownia biologii. Uczestnicy poznawali świat otaczających nas roślin i zwierząt poprzez: samodzielne prowadzenie hodowli, np. kaktusów, opiekę nad papużkami, kanarkami, egzotycznymi rybkami w akwariach, żółwiami, świnkami morskimi, patyczakami. Podczas zajęć wyświetlane były przezrocza, filmy o tematyce przyrodniczej, korzystano z mikroskopów oraz organizowano wycieczki; najlepsi brali udział w konkursach i olimpiadach.

Zajęcia prowadzili: Witold Jurewicz (1950), Stanisław Kozierowicz (1963–1967), Jadwiga Niewiadomska (1970–1973), Ewa Fleszar (1974–1980), Regina Biskupska (1978–1980), Elżbieta Wierzchowska (1980–1981), Małgorzata Borowiec (1981–1985), Małgorzata Kiedrowska (1985–1987), Paweł Miedkowski (1987–1992).

Pracownia chemii. Zajęcia prowadzono w kółkach. I tak, w kółkach I stopnia dzieci przeprowadzały najprostsze doświadczenia z chemii nieorganicznej. Pogłębiały zdobytą w szkole wiedzę z zagadnień analizy i syntezy, reakcji pojedynczej i podwójnej wymiany, poznając właściwości kwasów, zasad i soli.

Wyższą formą pracy były kółka II stopnia. Młodzi chemicy mieli do dyspozycji salę laboratoryjną. Młodzież rozszerzała zasób wiadomości i pasjonowała się zgłębianiem tajników wiedzy chemicznej. Klasyczna analiza jakościowa, ilościowa, preparatyka organiczna i nieorganiczna, fotochemia, elektrochemia, chemiluminescencja, pirotechnika, galwanoplastyka, otrzymywanie i obróbka tworzyw sztucznych, obróbka szkła laboratoryjnego i wykonywanie różnych artykułów codziennego użytku - to przykłady tematów zajęć. Dobrze wyposażone laboratorium oraz biblioteka podręczna tworzyły atmosferę pracy naukowej. Najlepsi mieli możliwość przygotowania się do konkursów i olimpiad chemicznych.

Najlepsze wyniki pracownia chemii osiągnęła pod kierunkiem **Czesława Piwara** (1953–1979), laborantem była wówczas **Krystyna Jankowska**. W latach następnych zajęcia prowadzili: Zbigniew Witkowski (1978–1979), Emilia Krzos (1980–1987), Danuta Bawelska (1977–1981), Anna Okołowicz (1981–1983), Anna Urbaniak-Andrzejewska (1985–1987), Iwona Braun (1987–1993), Alicja Cybak (1987–1990), Aleksander Cyran (1987–1992).

Pracownia języków obcych. Kierowała nią i uczyła języka esperanto Stefania Palica (1963–1976), następnie wychowanka pracowni Barbara Klimek (1976–1980). Młodzież po trzech latach nauki potrafiła swobodnie porozumiewać się w języku esperanto, prowadzić korespondencję z całym światem.

W późniejszych latach powstały pracownie języka niemieckiego, angielskiego i rosyjskiego. Pracownia języków obcych utrzymywała stałe kontakty korespondencyjne z placówkami wychowania pozaszkolnego w Rostocku, Rydze, Burgas i Pradze. Pisanie i czytanie otrzymywanych listów było jedną z form doskonalenia języków obcych. W pracowni języka niemieckiego najdłużej zajęcia prowadzili: Danuta Szajrych (1965–1967), Barbara Zielińska (1983–1991); w pracowni języka angielskiego Jan Szajrych (1964–1967).

Trudności kadrowe (niskie wynagrodzenie) były powodem częstych zmian w pracowni języków obcych.

Biblioteka i czytelnia – to nie tylko wypożyczanie książek i prowadzenie czytelnia. Księgozbiór posiadał dużo cennych i poszukiwanych przez czytelników pozycji, niedostępnych w innych wypożyczalniach. Liczył około 35 tysięcy woluminów, z których większość stanowiła literatura piękna, dzieła klasyków polskich i obcych, lektury szkolne, najnowsze książki młodzieżowe. Czytelnia podobnie jak biblioteka miała charakter międzyszkolny. Znajdowały się w niej słowniki, encyklopedie, atlasy, księgozbiór popularnonaukowy oraz wiele tytułów czasopism o bardzo zróżnicowanej tematyce. Organizowane były zajęcia czytelnicze, okolicznościowe konkursy i wieczory autorskie, podczas których można spotkać się z literatami i ciekawymi ludźmi. W spotkaniach brali udział, między innymi:

- Joanna Kulmowa - poetka, dramatopisarka, autorka utworów dla dzieci,
- Jerzy Pachlowski - szczeciński pisarz, marynista
- Jan Papuga - literat
- Benon Szalek - badacz dziejów dawnych kultur i języków
- Janusz Faryś - historyk

- Edward Włodarczyk - historyk
- Bogdan Frankiewicz - historyk
- Halina Snopkiewicz - pisarka, autorka książek dla młodzieży
- Jan Gerhard - pisarz
- Hanna Ożogowska - autorka książek dla dzieci
- Olgierd Budrewicz - podróżnik, autor książek podróżniczych
- Eugeniusz Pauksza - pisarz
- Marian Brandys - pisarz
- Maria Kann - autorka książek dla dzieci
- Władysław Górski - pisarz, kombatan II wojny światowej.

Czytelnią od 1977 roku kierowała **Krystyna Staniewicz** (zatrudniona w bibliotece od 1971 r.). Pracowali w niej również: Barbara Wojciechowska, Bronisława Ferber (1950–1968), D. Jagoszewska (1959), Elżbieta Kurowska (1960–1972), Andrzej Kurowski (1972–1977).

Bibliotekę prowadziły: Irena Chmielewska (1956–1975), Halina Rozwadowska (1971–1977), Barbara Grodzińska (1978 - 1984), oraz Nela Bęczkowska.

W bibliotece pracowały (w dziale katalogowym i opracowań) Halina Młodzińska, Jadwiga Tomczak (1962–1972), Maria Kwiatkowska (1974–1975), Maria Orłowska-Borys (1974–1983), Krystyna Jaworek (1974–1979), Bogusława Lech (1977–1982), Irena Ogrodowska (1978–1984), Zofia Majewska-Połom (1983–1992), Maria Głowinkowska (1983–1984), Magda Gieczewska (1985–1987), Irena Kozłowska (1989–1990).

Gabinet harcerski. Tu odbywały się szkolenia drużynowych do prowadzenia drużyn młodszoharcerskich i zuchowych, również szkolenia zastępowych i przybocznych. Uczestnicy kursów zdobywali sprawności i stopnie harcerskie. Przy gabinecie działał Krag Instruktorski, który pomagał w prowadzeniu zajęć na kursach oraz drużynowym prowadzącym drużyny w szkołach. Organizował przeglądy drużyn zuchowych. Kierownik gabinetu harcerskiego prowadził instruktaz metodyczny i pomagał w bezpośredniej pracy drużynowym Szczecina.

Kierownikami gabinetu harcerskiego byli m.in.: Danuta Bielawska (1964–1971), Danuta Bawelska (1974–1976), Teodozja Szwed (1980–1985), Bernard Sack (1985–1990), Wiktor Moś (1985–1990).

Klub Młodych Dziennikarzy. Powstał w 1990 roku pod kierunkiem Jacka Błędowskiego. Celem KMD było rozwijanie zainteresowań i zachęcenie do podejmowania prób dziennikarskich przez uczniów szkół średnich. Patronat nad klubem przejęła redakcja „Głosu Szczecińskiego”. Pod winietą „Spojrzenia Młodych” gazeta opublikowała 30 artykułów, ufundowała nagrody książkowe dla autorów najciekawszych publikacji. Honoraria przekazywane były na konto placówki. „Głos Szczeciński” fundował nagrody książkowe dla autorów najciekawszych publikacji. Prace członków klubu publikowane były również w „Dzienniku Szczecińskim” pod nadtytułami „Konkurs Dziennikarski” lub „Dziennikarska szkoła”. Po cyklu zajęć na tematy: „Co i dlaczego chcę pisać”, „Żeby nas czytano i rozumiano” praca w

klubie polegała przede wszystkim na doskonaleniu tekstów. Dzieci i młodzież uczestniczyły także w pracy szczecińskich redakcji bądź drukarni. Najbardziej utalentowani utrzymali kontakty indywidualne z redakcjami, np. Joanna Skurka, Weronika Fibich, Agnieszka Kościuszko, Jacek Kaźmierczak.

Kierownicy Działu Wiedzy o Przyrodzie i Społeczeństwie

Henryka Walczak	1955–1958
Rościśław Ludkiewicz	1958–1971
Halina Rozwadowska	1971–1977
Barbara Grodzińska	1978–1984
Nela Bęczkowska	1984–1993

W roku szkolnym 1994/95 Dział Wiedzy o Przyrodzie i Społeczeństwie został zlikwidowany i powstał...

Dział Naukowo-Techniczny

Nela Bęczkowska	1993–2005
Radosław Mądry	2005–2007

II. DZIAŁ WYCHOWANIA ESTETYCZNEGO

Młodzież poznawała nowoczesne tendencje i kierunki w różnych dziedzinach kultury i sztuki, w zakresie teatru, śpiewu i muzyki, choreografii, tańca ludowego i plastyki.

Pracownia choreografii. W 1953 roku powstał Międzyszkolny Zespół Taneczny pod kierunkiem Jadwigi Szmorlińskiej (1950–1963; 1970–1975) oraz Mariana Lewandowskiego. Zespoły taneczne w placówce prowadzili: Józef Kacamon (1961–1965; 1967–1969), Stefania Cupa-Gryckiewicz (1963–1970), Elżbieta Kozar (1966–1971), Halina Michalczyk-Gralewska (1969–1977).

Zespół Piosenki i Tańca „Rytm” założyła w 1972 roku choreograf Halina Michalczyk-Gralewska. W 1973 r. został zaproszony do udziału w festiwalu dziecięcych zespołów artystycznych „Radość Europy” organizowanego przez UNESCO w Belgradzie (Jugosławia). „Rytm” wystąpił z półgodzinnym programem „Od Bałtyku do Tatr” (choreografia Haliny Michalczyk-Gralewskiej). Było to wspaniałe wyróżnienie młodych tancerzy ze szczecińskiego Pałacu Młodzieży. Zygmunt Grabowski był wówczas jedynym tańczącym chłopcem w zespole i zdobył międzynarodową widownię. W 1986 roku „Rytm” ponownie wytypowało Ministerstwo Oświaty i Wychowania do udziału i reprezentowania Polski w międzynarodowym festiwalu zespołów dziecięcych „Radość Europy” w Belgradzie. Tym razem zespół wystąpił pod kierunkiem Wiesławy Gogol-Kurnickiej (zatrudniona od 1982 r.). Układy taneczne dla zespołu opracowała Halina Michalczyk-Gralewska.

W latach 1978–1979 i w 1984 roku zespół pod kierunkiem Mirosławy Beyer (1975–1986) reprezentował województwo szczecińskie na V, VI i X Festiwalu Piosenki i Tańca Kraju Rad zespołów dziecięcych „Barwy Przyjaźni” w Zielonej Górze. Każdorazowo otrzymywał wyróżnienie, a w 1984 roku zdobył na tym festiwalu „Srebrny Samowar”.

W latach 1983 - 1993 „Rytm” brał udział w Dziecięcym Festiwalu Piosenki i Tańca w Koninie zdobywając w kategorii małych form tanecznych sześciokrotnie I miejsce - „Złoty Aplauz” oraz dwukrotnie „Srebrny Aplauz” (instruktor M. Beyer, Małgorzata Olkowska).

W kategorii estradowo-rewiowej Radom'84 i Piotrków Trybunalski '87 zespół zdobył tytuł Mistrza Polski oraz I miejsce w Trybunalskich Spotkaniach Tanecznych (Piotrków Trybunalski '85). W 1978 roku zespół „Rytm” został nagrany przez TV Berlin do audycji „Hey, Du”, a w 1985 roku brał udział w nagraniach TV Poznań do audycji „Dziecko potrafi” i „Dzieci z orkiestrą Zbigniewa Górnego”.

W 1985 roku Pałac Młodzieży zorganizował w Teatrze Muzycznym koncert w ramach dni „Polska - Afryce”, z których dochód przeznaczono dla głodujących dzieci Afryki. W 1986 roku na zaproszenie MEN zespół wziął udział w okolicznościowym koncercie na scenie Teatru Wielkiego w Warszawie. Kierownikiem artystycznym i choreografem zespołów „Rytm I i II” była Małgorzata Olkowska (wychowanka zespołu) zatrudniona od 1983 r. „Rytm III” prowadziła Wiesława Gogol-Kurnicka i „Rytm IV” Alicja Reniewicz. Kierownikiem muzycznym i akompaniatorem była **Krystyna Berczyńska-Parol** (zatrudniona od 1968). Z zespołem „Rytm” współpracowali: Tadeusz Klimowski (teksty) i Brunon Gościński (muzyka).

Pracownia wokalna-instrumentalna. Zespoły wokalne należą do tej formy działalności, która ciągle ma swoich zwolenników. Do wyróżniających należały:

- grupy wokalne „Pomorzanki”, „Polanki”, „Morsy” pod kierunkiem **Eugeniusza Bartkowiaka** (1967-1976)
- „Balbinki” i „Kropeczki” pod kierunkiem Rajmunda Drażkiewicza (1967-1975 i 1984-94)
- „Muszelki” i „Agatki” pod kierunkiem Eugeniusza Kusa (1967-1974)
- „Ananasy” pod kierunkiem Barbary Szulczewskiej-Drohobyckiej (1976-1986).

W Ogólnopolskim Festiwalu Zespołów Placówek Wychowania Pozaszkolnego "Wrocławski Maj" w kategorii zespołów wokalnych Pałac Młodzieży reprezentowały:

- 1968 - zespół wokalny „Morsy” (wyróżnienie)
- 1972 - „Pomorzanki” (wyróżnienie)
- 1973 - „Balbinki” (I miejsce)
- 1973 i 1974 – „Pomorzanki” (II i III miejsce).

Janusz Bayer - solista zespołu „Morsy” zdobył dwie główne nagrody na XI Ogólnopolskim Konkursie Piosenki Radzieckiej Zielona Góra '73.

Zespół wokalny „Pomorzanki” zdobył wyróżnienie w 1974 r. na Ogólnopolskim Przeglądzie Amatorskich Zespołów Wokalnych i Instrumentalnych w Jeleniej Górze.

„Polanki” z powodzeniem wystąpiły w I Harcerskim Festiwalu Kultury Młodzieży Szkolnej - Kielce '74.

„Polanki”, „Pomorzanki”, „Balbinki” w maju 1975 roku wystąpiły w ramach prezentacji dorobku XXX-lecia województw w Warszawie.

„Kropeczki” – propagowały polskie piosenki. Wyróżnione na przeglądach ogólnopolskich, między innymi pucharem Ministerstwa Edukacji Narodowej, pucharami kuratorów, nagrały program dla TV.

W pracowni wokalnoinstrumentalnej zajęcia prowadzili także: Wanda Kałembasiak (1969–1973), Elżbieta Duczyńska (1977–1985), Andrzej Kryszczak, oraz **Tomasz Wojtaszek** (1982–2007).

Pracownia instrumentalna. W pracowni instrumentalnej dzieci i młodzież rozwijały swoje zainteresowania i zamiłowania do muzykowania na instrumentach dętych, szarpanych i klawiszowych: trąbka, flet prosty, akordeon, gitara klasyczna i elektryczna, mandolina, instrumenty elektryczne klawiszowe. Uczestnicy uczyli się czytania nut, słuchania muzyki rozrywkowej, jazzowej i poważnej. Najlepsi tworzyli zespoły instrumentalne: orkiestra mandolin i gitar, orkiestra akordeonowa oraz zespołymuzyczne – dziewczęcy „Regres” i męski „The quartet”. Planowano powołanie w placówce w 1995 roku orkiestry „Big band” na bazie szeroko rozwiniętej indywidualnej nauki gry na instrumentach dętych i perkusyjnych.

Orkiestra mandolin i gitar. Występowała pod kierunkiem Bogumiły Łaty-Metzler (1967-1984). Orkiestra liczyła 40 osób. Brała udział w przeglądach wojewódzkich Święta Muzyki i Tańca, zdobywając każdorazowo wyróżnienia. Zespół kameralny mandolin i gitar zdobył I miejsce na Ogólnopolskim Festiwalu Wrocławski Maj '75. Zajęcia prowadzili m.in.: Teresa Wingralerek de Mehlenn (1965 - 1967), Mirosław Pazdecki (1964–1965), Grzegorz Dębniak, Stanisław Drabik.

Kameralny zespół akordeonowy na Ogólnopolskim Festiwalu Wrocławski Maj '77 zdobył III miejsce. Kierownikiem zespołu była Anna Tyburska-Scheibe (1974–1977). Zespół akordeonów i pracownię prowadzili: Stefan Wojtnowski (1961 - 1966), Jerzy Grzesiukiewicz (1977–1983), Henryk Widera (1979–1980), Czesław Lewicki i Jerzy Pieróg.

Zespół akordeonowy pod kierunkiem Czesława Lewickiego powstał w 1989 roku. Dał ponad 100 koncertów na terenie miasta i województwa, a także w Niemczech. W latach 1990–1993 brał udział w przeglądach wojewódzkich Amatorskiego Ruchu Artystycznego, otrzymując corocznie wyróżnienia oraz puchar kuratora w 1990 roku, puchary Wojewódzkiego Domu Kultury w latach 1993–1994. Wychowankowie byli studentami akademii muzycznych, np. Dorota Janiszewska, Anna Augustyniak, Marcin Szczygieł.

Orkiestra akordeonowa i soliści – występowali z trudnym repertuarem (m.in. utwory Bacha, Brahmsa oraz kompozytorów polskich), nie gardząc repertuarem lekkim i młodzieżowym.

W późniejszych latach pan Czesław Lewicki prowadził z wielkim sukcesem też zespół keyboardowy.

Do **pracowni wokально-instrumentalnej** przychodzili przede wszystkim uczniowie szkół podstawowych. Podczas zajęć uczyli się grać na fletach prostych, dzwoneczkach, ksylofonach oraz kształcili swój głos w grupach wokalnych. Najzdolniejsi mieli szansę zająć miejsce w zespole muzyki dawnej „**Musicus**”, który założył w 1968 roku Henryk Boskar. Zespół kameralny prezentował artystyczną formę muzykowania o ciekawych walorach brzmieniowych, posiadał w swoim instrumentarium m.in. klawesyn, kontrabas, skrzypce, gitarę, lirę, psalterium, flety podłużne oraz wybrane instrumenty perkusyjne wg projektu Orffa – dzwonki, metalofon, ksylofon. „Musicus” był pierwszym w Polsce zespołem amatorskim, który wprowadził instrumentarium Orffa oraz psalterium do wykonania estradowych. Był też trzykrotnym laureatem Ogólnopolskiego Festiwalu „Wrocławski Maj” '71, '72, '73 w kategorii małych form muzycznych.

Artystyczną koncepcję zespołowego muzykowania przedstawił założyciel zespołu Henryk Boskar w 1976 roku na Międzynarodowym Sympozjum w Kolonii (wówczas w Niemieckiej Republice Federalnej). Zespół wykonywał muzykę dawną i współczesną oraz artystyczne opracowanie muzyki ludowej. W 1977 roku koncertował w Danii na zaproszenie Międzynarodowej Organizacji Młodzieży Państw Nadbałtyckich. „Musicus” brał udział w koncertach zorganizowanych z okazji Święta Pieśni w Rydze i Burgas oraz w nagraniach TV Berlin. Swym muzykowaniem oczarowali słuchaczy.

Z okazji X-lecia zespołu w 1979 roku zorganizowano ogólnopolskie seminarium „Flety podłużne w artystycznych formach zespołowego muzykowania”. Szczególnym gościem jubileuszu był zespół fletowy z Francji, który zaprosił w 1980 r. „Musicusa” na rewizytę. We Francji koncertował trzykrotnie.

Z zespołem współpracowała w latach 1979–1981 Anna Kołodko (fortepian, klawesyn). W 1981 roku „Musicus” został przejęty resort kultury. Odtąd siedzibą zespołu był WDK „Zamek” w Szczecinie.

Pracownia instrumentów klawiszowych. Od 1990 roku następuje ogromne zainteresowanie dzieci i młodzieży nauką gry na elektronicznych instrumentach klawiszowych. Powstają duże grupy uczestników, którzy poznają zasady gry na keyboardach. Zajęcia prowadzi Czesław Lewicki i Brunon Gościński. Organizują szereg koncertów dla rodziców i środowiska, prezentując wszelkie możliwe formy gry na keyboardach - od duetów do sekstetów włącznie.

W 1986 roku wojewoda szczeciński przekazał Pałacowi Młodzieży sprzęt muzyczny zakupiony ze składek Polaków zatrudnionych w Niemieckiej Republice Demokratycznej (NRD) w ramach Narodowego Czynu Szkole. Były to: perkusja, mikser „Vermona”, akordeony i harmonijki ustne.

Pracownia tańca towarzyskiego. Działała w placówce od 1970 roku. Pod kierunkiem Ireny Posmyk-Stachury (1974–1996). Zajęcia prowadzili m.in. Mirosław Kubalski (1970–1974), Wojciech Kowalski (1976–1977) i (1979–1981), Maria Sykuła (1974–1976; 1989–1991), Elżbieta Stanczewska (1979–1982), Mariusz Smoleński (1988–1992), Kazimierz Lisiecki (1983–1991).

Klub tańca towarzyskiego był organizatorem wojewódzkich turniejów tańca towarzyskiego dla par bezklasowych. Pary taneczne zdobywały klasę „E”. W następnych latach turnieje organizowane były dla par bezklasowych oraz klas „E”, „D” i „C”.

Zespół tańca towarzyskiego PM na koncercie w amfiteatrze.

Z inicjatywy Pałacu Młodzieży od 1977 roku organizowany był Ogólnopolski Turniej Tańca Towarzyskiego „O Kwiat Magnolii” z udziałem par zagranicznych dla klas „A” i „S”. W tym turnieju brały udział m.in. Karolina Felska i Krzysztof Wasilewski (AKTT „Miraż” Olsztyn) oraz Joanna Ziomek i Waldemar Ziomek (SKT „Dziupla” Poznań). Pary te startują obecnie w grupie par zawodowych. O popularności tej imprezy świadczyli widzowie, którzy czekali co roku na turniej i przybywali tłumnie (odbywał się w Szczecińskim Domu Sportu), by podziwiać piękne stroje, grączę i wdzięk tancerzy. W czasie imprezy to oni wybierali „najsympatyczniejszą parę turnieju,,

Niewątpliwie turniej „O Kwiat Magnolii” przyczynił się do popularyzacji tańca towarzyskiego wśród dzieci i młodzieży naszego miasta i województwa.

Turnieje Tańca Towarzyskiego „O Kwiat Magnolii,, zorganizowano w latach 1977-1995 (17 edycji). Twórcami Turnieju byli Irena Stachura (kier. pracowni tańca towarzyskiego) i Zbigniew Armada (dyr. Pałacu). W latach 1981-19982 nastąpiła przerwa w organizacji Turnieju. W latach 1996–2005 Turniej Tańca „O Kwiat Magnolii” nie był organizowany W późniejszych dwóch edycjach w 2006 i 2007 roku opiekę nad imprezą objęła, z wielkim sukcesem, ówczesna wicedyrektor Pałacu Młodzieży - Małgorzata Pokorska.

W poprzednich edycjach Turnieju para Joanna Ziomek-Waldemar Ziomek STK „Dziupla” Poznań 5-krotnie zostali wybrani „najsympatyczniejszą parą Turnieju”.

Pracownia tańca towarzyskiego na obozie w Ośrodku Morskim PM. Od lewej stoją: M. Smoleński, Z. urbanowicz, A Stachura oraz inni uczestnicy. Czy się rozpoznają? Irena Stachura z dziećmi.

TURNIEJ

Tańca Towarzyskiego o „Kwiat Magnolii”

Laureaci nagrody

1. 1977 r. Lidia Siekierska – Andrzej Łozowski	AKTT Olsztyn
2. 1978 r. Anzelma Klimkowska – Dariusz Klimkowski	AKTT Pol. Gdańsk
3. 1979 r. Helena Holusova – Stefan Brus	STTK Brno CSRS
4. 1980 r. Karolina Felska – Krzysztof Wasilewski	„Miraż” Olsztyn
5. 1983 r. Karolina Felska – Krzysztof Wasilewski	„Miraż” Olsztyn
6. 1984 r. Anzelma Klimkowska – Dariusz Klimkowski	Gdańskie Tow. Tan.
7. 1985 r. Kristen Grundel – Thomas Axel	Pałac Pionierów Rostock
8. 1986 r. Anna Dutkiewicz – Leszek Romankiewicz	AKTT „Miraż” Olsztyn
9. 1987 r. Małgorzata Chraczyńska - Roman Chraczyński	WDK Wrocław
10. 1988 r. Beata Rumin – Andrzej Łaszczuk	AKTT P.S.
11. 1989 r. Joanna Ziomek – Waldemar Ziomek	AKTT „Dziupla” Poznań
12. 1990 r. Beata Rumin – Andrzej Łaszczuk	AKTT P.S.
13. 1991 r. Klaudia Zieliński – Klaus Grelmann	Hamburg Niemcy
14. 1992 r. Małgorzata Żak – Mariusz Grzejszczak	KT „Rytm” W-wa
15. 1993 r. Joanna Ziomek – Waldemar Ziomek	AKTT „Dziupla” Poznań
16. 1994 r. Dagmara Rutkowska – Piotr Borkowski	ST „Fala” Sopot
17. 1995 r. ?	
18. 2006 r. Weronika Myszko – Władysław Latow	Uzgorod Ukraina
19. 2007 r. Katarzyna Dmochowska – Marcin Kalitowski	KTT „Astra” Sz-n

Formacja tańca towarzyskiego „Iluzja” powstała w 1986 roku pod kierunkiem Ireny Stachury i Mariusza Smoleńskiego. Brała udział w Mistrzostwach Świata w Stuttgarcie (RFN, 1989 r.) oraz na Mistrzostwach Europy w Oslo (Norwegia, 1990 r.). Formacja „Iluzja” wywalczyła sobie prawo udziału w Mistrzostwach Świata w kategorii tańca latynoamerykańskiego, zdobywając w latach 1989 - 1990 tytuł Wicemistrza Polski. Pary turniejowe i zespół „Iluzja” uczestniczyły w „Gryfiadzie” (ogólnopolski festiwal amatorskich zespołów artystycznych).

Pracownia teatralna. Posiada wieloletnią tradycję. Miłośnicy żywego słowa i różnych form inscenizacji znajdują w pracowni warunki scenicznego rozwoju w zespołach recytatorskich, teatralnych, kabaretach i teatryku piosenki.

W czerwcu 1954 roku amatorski zespół teatralny wspólnie z międzyszkolnym zespołem tanecznym i orkiestrą złożoną z uczniów średniej szkoły muzycznej, przy pomocy instruktorów muzyków wystawili... operę dziecięcą „Popłoch wśród grzybów” (muzyka – Bruchniew, libretto - Fiedonowa-Dawidowa). Choreografia Jadwiga Szmorlińska; Małgorzata Synowiec .Scenariusz i reż. Maria Dudek. W następnych latach wystawiono baśnie: „Królowa śniegu”, „Sen nocy letniej”.

W latach 1969–1974 kierownikiem pracowni teatralnej był Janusz Parol, zajęcia prowadzili Ireneusz Szmidt, Jan Sylwestrzak (1967–1969), następnie Zbigniew Jarzębowski (1985 - 1988), Arnold Pujsza (1990–1992).

W latach 1975–1990 w ramach pracowni teatralnej działały:

- zespół teatralny i grupa recytatorska „Initium”
- kabaret młodzieżowy „Drzazga”
- teatryk baśni „Muminek”
- teatryk piosenki „Groszki”
- Koło Młodych Twórców.

Młodzież była inicjatorem wystawienia m.in. zbuntowanego przedstawienia „Bóstwa” (G. Kwieciński).

Udział recytatorów z pracowni teatralnej w Ogólnopolskim Konkursie Sztuki Recytatorskiej i Poezji Śpiewanej trzykrotnie został uhonorowany sukcesem. W 1985 roku Robert Moskwa zdobył zaszczytne wyróżnienie na 30 jubileuszowej edycji konkursu recytatorskiego, którego centralne przesłuchania odbyły się w Ostrołęce. W 1992 r. Maksymilian Żmińczuk zajął II miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Recytatorskim na przesłuchaniach w Poznaniu. Złotą Odznakę Recytatora zdobył na centralnych przesłuchaniach w Warszawie (1976 r.) Marek Nowiński za poezję śpiewaną.

W 1979 roku utworzone zostało Koło Młodych Twórców. Monika Dziuba wówczas reprezentowała nasz kraj na Światowym Festiwalu Młodych Twórców w Sofii (Bułgaria). Natomiast jej starsza koleżanka Dagmara Lewartowska otrzymała za swoją poezję II nagrodę literacką w konkursie otwartym „Bez woalu”.

Teatryk Piosenki „Groszki” rozpoczął swoją działalność w 1984 r. autorskim przedstawieniem „Krasnoludki są na świecie” w reżyserii Marii Kwiatkowskiej i w opracowaniu muzycznym Elżbiety Duczyńskiej. Przedstawienie „Ach te niegrzeczne dzieci” w opracowaniu muzycznym Jerzego Chwieralskiego zdobyło wyróżnienie na międzywojewódzkim przeglądzie w Legnicy w 1986 r.

Na pierwszym międzynarodowym obozie teatralnym w 1987 r. w Rostocku - Niex „Groszki” pokazały spektakl „Pigi” w reżyserii Marii Kwiatkowskiej i z muzyką Jerzego Chwieralskiego. Wzięły także udział w występie z okazji 750-lecia Berlina na wielkim festynie na Alexanderplatz. Spektakl „Pipi Langstrum” w reżyserii Marii Kwiatkowskiej z muzyką Rajmunda Brażkiewicza zdobył II nagrodę na Ogólnopolskim Przeglądzie Teatrów Dziecięcych „Dziatwa 80” w Łodzi. Ten spektakl był również wystawiony na II międzynarodowym obozie teatralnym w Rydze. W 1991 r. spektakl „Piotruś Pan” w reżyserii Marii Kwiatkowskiej z muzyką

Rajmunda Brażkiewicza został pokazany na III międzynarodowym obozie teatralnym w Szczecinie, a na Ogólnopolskim Przeglądzie Teatrów Dziecięcych „Dziatwa 91” otrzymał wyróżnienie.

W latach 1975–1990 kierownikiem pracowni teatralnej była **Maria Kwiatkowska**. Po przejściu na emeryturę pracowała z „Groszkami” do 1992 r

Akompaniatorami zespołów tanecznych, wokalnie-instrumentalnych, muzycznych, teatralnych i sportowych byli: Iwona Bombolewska (1964–1968), Bronisław Brzozowski (1964–1968), Jan Machynia (1960–1965, 1966–1973), Waldemar Basiewicz (1967–1973), Rolf Neudig (1968–1971), Krystyna Tyma (1970–1972), Liliana Siudek (1971–1975), Anna Krzyżak (1972–1977), Elżbieta Duczyńska (1977–1985), Larysa Awizeń (1978–1981), Anna Wolska (1983–1986), Teresa Biłyk (1980–1984), Krzysztof Gajewski (1985–1991), Krystyna Parol zatrudniona od 1968 r., Jerzy Chwieralski – zatrudniony od 1984 r.

Pracownia plastyczna. Jest jedną z pierwszych pracowni utworzonych i działających w Pałacu. Do pracowni mogą zapisać się dzieci od przedszkolaków do uczniów klas maturalnych. Praca z uczestnikiem ma charakter indywidualny i jest realizowana w różnych technikach, np. rysunek, malarstwo. Na każdym etapie rozwoju dziecko manifestuje swą wrażliwość, która wynika z wrodzonego każdemu człowiekowi instynktu estetycznego. Dziecko bez trudności radzi sobie ze skomplikowanymi zagadnieniami plastycznymi – należy mu tylko wskazać właściwą technikę twórczości i nauczyć posługiwania się nią. Dla dziecka twórczość plastyczna ma ogromne znaczenie - to pomost między światem realnym a fantazji.

Uczestnicy brali udział w wystawach i konkursach w kraju i zagranicą, zdobywając liczne nagrody i wyróżnienia, m.in.:

- wyróżnienie na Międzynarodowej Wystawie Rysunków Dziecięcych w Burgas (Bułgaria, 1978 r.)

- I nagrodę w Ogólnopolskim Konkursie „Kraj naszych przyjaciół” (1978)

- wyróżnienie w konkursie wojewódzkim „Moja miejscowość roku 2000”.

Rok 1955/1956 to sukcesy plastyków, których rysunki zostały nagrodzone na Międzynarodowym Konkursie Rysunków Dziecięcych w New Delhi, a stamtąd powędrowały na konkurs do Australii.

Dużym zainteresowaniem uczestników cieszyły się zajęcia z zakresu sztuki Dalekiego Wschodu - układania kwiatów - ikebany. Rezultatem tych orientalnych zajęć były pokazy i wystawy:

- wystawa ikebany w Warszawie (1975 r.)

- pokazy układania kwiatów w herbaciarni „Szu-Hin” (1977 r.)

Do programu zajęć sztukę układania kwiatów (ikebana) wprowadził **Krystyna Burkacka-Pniak** (1968–1986) - kierownik pracowni plastycznej.

W pracowni zajęcia prowadzili:

Władysław Kolodziński (1964–1965), Stanisław Biżek (1964–1968), Stanisław Rudzik (1965-1971), Eugeniusz Macierewicz (1986-1987), Wojciech Kazana (1983–87).

Kierownicy Działu Wychowania Estetycznego

Danuta Jawor	1950
Jerzy Ścisłowski	1958–1964
Eugeniusz Kus	1965–1967
Eugeniusz Bartkowiak	1967–1974
Henryk Boskar	1974–1981
Józef Romanowski	1981–1983
Stefan Jahnz	1983–1984
Mirosława Beyer	1984–1985
Barbara Szulczewska	1985–1986
Wojciech Kazana	1986–1987
Tomasz Wojtaszek	1987–1993

W roku szkolnym 1994/95 zlikwidowany został Dział Wychowania Estetycznego, powstał...

Dział ARTYSTYCZNY

Tomasz Wojtaszek	1994-2002
Anna Wicher	2002-2003
Inez Sześciło	2003-2004
Irena Stachura	2005-2007

III. DZIAŁ WYCHOWANIA TECHNICZNEGO

Młodzież zdobywała umiejętności, które są niezbędne w samodzielnym życiu i w rodzinie, np. zajęcia uczące racjonalnego żywienia, kroju i szycia, kursy prowadzenia motocykli i samochodów, budowy i naprawy sprzętu elektronicznego, programowania i obsługi komputerów oraz budowy modeli lotniczych, okrętowych i samochodowych, wykonywania zdjęć i wywoływania filmów. Do pracowni tego działu uczęszczały dzieci i młodzież ze szczególnymi zainteresowaniami do majsterkowania, precyzyjnego myślenia i praktycznego działania. Uczestnicy mieli do dyspozycji nowoczesne maszyny, sprzęt i narzędzia, np. tokarki do obróbki drewna i metalu, aparaturę do zdalnego sterowania modelami, magnetowidy, kamerę video, komputery.

Pracownia skutnicza. Budowano modele przeznaczone na wystawę oraz z elementów sklejk budowano kajaki, na których uczestnicy przemierzali jeziora augustowskie, mazurskie i drawskie. Budowano także żaglówki typu "Pirat" i "Słonka", "Cadet" i "Optymist" do dyspozycji żeglarzy. Instruktorami byli Zenon Urbanowicz (1961 - 1964) i Henryk Martin (1964 - 1969).

Po zlikwidowaniu pracowni skutniczej powstał Klub Modelarzy Okrętowych. Dzieci V klasy szkoły podstawowej w pierwszym roku uczęszczania budowali najprostsze modele, a na zakończenie roku organizowano wewnętrzne regaty. W następnych latach uczestnicy konstruowali większe modele jachtów, reprodukcje okrętów wojennych i statków handlowych, ślizgi. Jako tworzywo stosowali drewno,

Romantyka wód zawsze pociągała chłopców. Toteż na brak amatorów wykonywania pięknych modeli jachtów żaglowych pracownia modelarska w Pałacu Młodzieży nie narzekała.

Uroczyste otwarcie zawodów modeli pływających o puchar Ministra Edukacji Narodowej dla placówek wychowania pozaszkolnego (1977 r.).

masy plastyczne i żywice, wzmocnione włóknem szklanym. Wyposażali modele w silniki spalinowe i elektryczne, przemyślnie urządzone automatycznie i aparatury do zdalnego sterowania. Ukoronowaniem pracy młodzieży był udział w zawodach wojewódzkich, ogólnopolskich i międzynarodowych.

W latach 1976 - 1977 Klub Modelarzy Okrętowych otrzymał miano najlepszej modelarni w Polsce. W roku 1968 Tadeusz Szalagiewicz zdobył mistrzostwo Polski za najlepiej wykonany model. W 1973 roku na międzynarodowych zawodach modeli pływających reprezentacja Pałacu zakwalifikowała się do mistrzostw Europy. W roku 1974 Wacław Dobrowolski zdobył trzy brązowe medale na Mistrzostwach Europy "NAVIGA" we Wiedniu (instr. **Zenon Urbanowicz**). W 1976 roku uczestnicy zdobyli I miejsce na X Ogólnopolskich Zawodach Modeli Pływających o Puchar MEN. Nagrodzony został również Zenon Urbanowicz.

Do wyróżniających uczestników należeli: A. Łączyński (mistrz Polski i wicemistrz Europy we Francji, uczestnik mistrzostw świata w RFN) i Andrzej Niesterowicz (I miejsce na międzynarodowych zawodach modeli pływających w Lipsku, NRD).

W latach 1966–1990 Pałac Młodzieży w Szczecinie organizował Ogólnopolskie Zawody Modeli Pływających dla Placówek Wychowania Pozaszkolnego o Puchar MEN (wrzesień, basen „Arkonka”). W czasie imprezy organizowano wystawy i oceniano modele. Inicjatorem tych zawodów był Edward Bożyczko - kierownik Działu Wychowania Technicznego (1950–1984), który prowadził również zajęcia w pracowni modelarstwa okrętowego. Do sukcesów pracowni przyczynili się instruktorzy Andrzej Niesterowicz (1970–1991) i Ryszard Zienowicz (1977–1993).

Pracownia awiotechniczna powołana została w roku 1950 dla miłośników modeli latawców, szybowców o napędzie gazowym, balonów, spadochronów. W następnych latach, już w **pracowni modelarstwa lotniczego i raketowego** uczestnicy realizowali marzenia związane z opanowaniem przestworzy. Na początku

zajęć modelarze lotnicy budowali najprostsze modele szybowca „Jaskółka” (składane z elementów). Zdobywanie podstawowej wiedzy pozwoliło na konstruowanie modeli o napędzie silnikowym do akrobacji na uwięzi oraz modeli wyczynowych wszystkich klas. „Rakietowcy” zajmowali się tajnikami lotów balistycznych, budowali startujące w niebo rakiety i automatyczne wyrzutnie. Do budowania modeli używali specjalnego drewna - balsy i papieru japońskiego. Modelarze zdobywali tytuły mistrzów województwa i Polski.

Jan Zieliński zdobył I miejsce w Centralnych Zawodach Modeli Lotniczych i Rakietowych w 1988 roku. Wyróżniający się zawodnicy to: Mirosław Zawadzki, Zbigniew Bocian, Andrzej Nowakowski, Wiktor Antosik. Zajęcia w pracowni prowadzili: Wacław Kurasz (1950–1961), Leon Bubiak, Jan Szulc (1969–1972), Marek Piętka (1973–1978), **Jan Zieliński** (1961–1994).

Pracownia modelarstwa kołowego. Uczestnicy pracowni na początku budowali proste modele samochodów, a w następnych latach - trudniejsze, ze sklejk i tworzyw sztucznych w kilku wersjach (modele wojskowe, ciężarowe, osobowe i sportowe). Najbardziej zaawansowani budowali modele sterowane radiem w różnych kategoriach: od modeli z napędem spalinowym do modeli o napędzie elektrycznym. Modele sportowe wykonywali z wykorzystywaniem najnowszych technologii.

Uczestnicy modelarni startowali z dużym powodzeniem na zawodach wojewódzkich, ogólnopolskich i międzynarodowych, zdobywając dyplomy, medale i puchary. W 1976 roku uczestnik pracowni Janusz Lewandowski został zaproszony do Studia TV w Warszawie do programu „Zrób to sam” i zaprezentował własny model samochodu.

Inne sukcesy:

- I miejsce zespołowo i puchar MEN w VII Ogólnopolskich Zawodach Modeli Kołowych w Łodzi w 1989 roku
- II miejsce zespołowo i puchar ministra na Ogólnopolskich Zawodach Modeli Kołowych w Tarnowie.

Mistrzowie Polski w klasie modeli spalinowych: Janusz Lewandowski, Jarosław Osmólski, Mariusz Birtach, Piotr Siedlerz, Ryszard Kozakiewicz, Marek Zieliński.

W pracowni zajęcia prowadzili: Dariusz Gryckiewicz (1962–1970), Jan Goduński (1966–1969), Jan Juszczyk (1971–1983, 1987–1993), Aleksander Kościk (1972–1980), Robert Filiks (1980–1981), Marek Zieliński (1986–1991).

Pracownia samochodowa. Młodzież na zajęciach zdobywała motoryzacyjną wiedzę stopniowo. Najmłodszy (14–15 lat) rozpoczynali edukację od zgłębiania tajników jazdy na rowerze i obowiązujących przepisów ruchu drogowego na motorowerach „Komar”. Drugi etap szkolenia polegał na przygotowaniu się do egzaminu na motocyklowe prawo jazdy, a na zakończenie udział w rajdach motocyklowych i turystycznych. W następnym roku szkolnym dziewczęta i chłopcy (17 lat) rozpoczynali kurs samochodowy, a naukę jazdy praktykowali w fiacie 126p oraz FSO 1500. Kurs kończyli egzaminem i otrzymaniem amatorskiego prawa jazdy kat. B. Uczestnicy pracowni samochodowej w 1980 roku zdobyli pod opieką instruktora Franciszka Kandulskiego I miejsce i nagrodę 250 tysięcy zł w konkursie

Florian Sikorski, wieloletni instruktor nauki jazdy w pracowni samochodowej (1957–1985). W samochodzie siedzi Janusz Książek, kier. Dz. Imprez (1957–1965).

„Lepiej jeździmy zimą” ogłoszonym przez redakcję „Motoru”. Za zdobytą nagrodę zakupiono *malucha*. Zasłużonym i wieloletnim szkoleniowcem młodych kierowców był **Florian Sikorski** (1957–1985).

Kierownikami pracowni samochodowej byli: Walenty Nasarzewski (1960–1972), Franciszek Kandulski (1971-1973 i 1977-1990), Antoni Witek (1973–1977).

Młodzież zainteresowana uprawianiem sportu motorowego brała udział w treningach i zawodach kartingowych, zdobywając tytuły indywidualnych i zespołowych mistrzów okręgu. Osiągnięcia sportowe Klubu Kartingowego omówione zostały w Dziale KFiT.

Klub Młodych Elektroników. Uczestnicy obok prostych odbiorników radiowych na tranzystorze i wzmacniaczach małej częstotliwości, poznawali budowę i sposób konserwacji elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego. Młodzi radiotechnicy uczyli się ponadto czytać schematy odbiorników radiowych i wzmacniaczy, poznawali podstawy elektrotechniki i radiotechniki. Bardziej wtajemniczeni budowali radioodbiorniki na 4 tranzystorach, wzmacniacze o mocy 2–10 W, przystawki do gitar. Uczestnicy tzw. zaawansowani konstruowali urządzenia i aparaty do zdalnego sterowania modelami, zabawki elektroniczne, przyrządy pomiarowe, generatory i urządzenia iluminofoniczne. Wykonany sprzęt i urządzenia prezentowano na wystawach prac technicznych.

Wraz z rozwojem elektroniki w programie zajęć uwzględniono poznawanie nowoczesnych urządzeń elektronicznych, np. magnetowidu, kamery TV, odbiornika TV color i urządzeń pomiarowych sprzętu radiowo-telewizyjnego. W 1986 roku klub przekształcono w pracownię komputerową, którą kierował **Leszek Łukaszewski**, zatrudniony w Pałacu w latach 1959–1961 i ponownie od 1965.

Początkowo były 4 mikrokomputery ZX Spektrum i drukarka, 2 magnetofony i 4 monitory. W zajęciach uczestniczyli wychowankowie w wieku 9 - 15 lat, poznawali oni zaledwie elementy informatyki. Wspólnie z instruktorem Leszkiem Łukaszewskim przygotowywali tablice poglądowe do nauki programowania w języku Basic. Klub rozbudzał zainteresowania tą dziedziną poprzez obsługę programów graficznych, edytorów tekstu, arkuszy kalkulacyjnych, programów edukacyjnych oraz gier intelektualnych. Uczestnicy pracowni komputerowej brali udział w konkursach organizowanych przez kuratorium, redakcję „Kuriera Szczecińskiego”, Uniwersytet Szczeciński i Polskie Towarzystwo Informatyczne (np. Mariusz Zabraniak został w tym konkursie wyróżniony i nagrodzony).

W 1987 roku klub otrzymał wyróżnienie i drugą nagrodę w ogólnopolskim konkursie redakcji „Sztandaru Młodych”: *O złotą dyskietkę Bajtka* (mikrokomputer TIMEX). W tym samym roku zakupiono 2 mikrokomputery ZX Spectrum, stację dysków i monitory. W 1988 roku uczestnicy pracowni opracowali 20 programów komputerowych na konkurs organizowany przez Kuratorium Oświaty i Wychowania. Na 10 przyznanych nagród klub otrzymał 5 nagród indywidualnych, a klubowi przyznano mikrokomputer TIMEX. Również w tym samym roku, latem, siedmiu wychowanków klubu wzięło udział w międzynarodowym obozie twórczości technicznej w Rydze.

W różnych konkursach nagrody otrzymali m.in. Mariusz Zabraniak, Rafał Smotrzyk, Artur Biranowski.

W 1992 roku zakupiono dwa nowoczesne komputery PC386DX40 o pojemności 40 MB oraz licencjonowany program operacyjny DOS 5.0. Program ten pozwalał uruchomić w komputerze np. edytory tekstu (TAG), programy graficzne, edukacyjne i inne. Kuratorium Oświaty i Wychowania wypożyczyło klubowi sześć nowoczesnych komputerów firmy Apple typ MacIntosh. Wycofany z eksploatacji sprzęt przekazano nieodpłatnie szkołom podstawowym w Krzywiniu Gryfińskim, Pilchowie i Tanowie.

Pracownia fotografii i filmu. Do pracowni mogli należeć ci wszyscy, których interesowało rejestrowanie ciekawych wydarzeń, zjawisk przyrody, piękna otaczającej rzeczywistości przy pomocy aparatu fotograficznego, kamery filmowej, kamery TV. Początkujący uczyli się samodzielnie wykonywać zdjęcia, starsi poznawali nowe techniki, doskonalili obróbkę laboratoryjną filmów i papierów, przezroczy, wywoływali filmy czarno-białe i kolorowe. Najlepsi biorą udział w ogólnopolskich i międzynarodowych konkursach fotograficznych. W ogólnopolskim konkursie fotografii młodzieży szkolnej w Olsztynie „Krajobraz i architektura”, nagrodę specjalną Kuratora Oświaty i Wychowania zdobyła Irena Sołoducha za pracę *Zimowe chryzantemy*. Dzięki kamerze wideo zakupionej w roku 1988 możliwe stało się rejestrowanie i dokumentowanie wszystkich wydarzeń dotyczących placówki.

Zajęcia w pracowni foto i filmu prowadzili: Jan Fajful (1950), Tadeusz Krawczyk (1950), Jerzy Berechowski (1963–1970), Lechosław Słomkowski (1970–1976), Eugeniusz Sołoducha (1976–1991), Tadeusz Czerniawski (1991–1993).

Klub Krótkofalowców powstał w roku 1969. Celem działalności było przygotowanie młodzieży do pracy na radiostacji, poznanie podstawowych zasad obowiązującymi w radiotechnice i budowę, uruchomienie urządzeń radiowych. Wkrótce klub otrzymał licencję nadawczą oraz znak wywoławczy SP1PBW.

Do osiągnięć należy zaliczyć radiowy kontakt z krótkofalowcami wszystkich kontynentów. Najlepsi uczestnicy otrzymali licencje na samodzielne prowadzenie stacji amatorskich. Klub był stałym organizatorem corocznych zawodów krótkofalowców z okazji Dnia Morza. W roku 1983 krótkofalowcy zdobyli I miejsce w zawodach na dalekopisie (nieoficjalne mistrzostwa świata). W 1994 roku sprzęt i uczestników przekazano Klubowi Garnizonowemu w Szczecinie.

Zajęcia w klubie prowadzili: Jan Podsiadło (1969–1972), Michał Matuszewski (1972–1975), Jerzy Najda (1978–1980), Piotr Zdasiewicz (1977–1992).

Pracownia gospodarstwa domowego składała się z części kuchennej oraz jadalnej - do podawania przygotowanych dań i posiłków. W kuchni były piecyki elektryczne i gazowe, rożen do pieczenia mięsa i drobiu, roboty i miksery oraz wiele innych urządzeń. Uczestnicy poznawali tajniki praktycznego i racjonalnego prowadzenia gospodarstwa domowego, młodzież uczyła się planowania i organizacji pracy w kuchni, układania jadłospisów, robienia zakupów, obsługi sprzętu gospodarstwa domowego, przygotowywania potraw, a ponadto nakrywania do stołu, zachowania się przy stole, organizowania spotkań towarzyskich, imienin itp.

W pracowni organizowano choinki noworoczne dla dzieci z domów dziecka. Spółdzielnia uczniowska prowadziła młodzieżową kawiarenkę w piwnicy pawilonu I.

Zajęcia w pracowni prowadzili: Blanca Kazimierska (1968–1977), Franciszka Filcek (1977–1987), Barbara Bornejko (1987–1994).

Pracownia kroju i szycia. Na zajęciach najmłodsze uczestniczki zdobywały praktyczne wiadomości o krawiectwie: kroju i szyciu strojów ludowych dla lalek, fartuszków, spódniczek, bluzeczek. Podczas pierwszych zajęć poznawały ściegi i szwy podstawowe, sporządzały wykroje i zaznajamiały się z maszynami do szycia. Starsze uczestniczki wykonywały dowolne stroje, korzystając z maszyn dziewiarskich i maszyn do szycia. Zapoznawały się również z technologią włókien; podejmowały próby samodzielnego projektowania strojów. Musiały więc poznać tajniki z dziedziny kolorystyki, harmonii barw i łączenia ich ze sobą oraz zapoznać się z tendencjami mody, wykorzystując aktualne żurnale. Dziewczęta urządzały pokazy mody, na których występowały w uszytych przez siebie strojach.

W ramach pracowni funkcjonowało koło rękodzieła artystycznego prowadzone w latach 1957 - 1971 przez Barbarę Karpowicz. W latach 1984–1991 reaktywowano tę formę, a prowadziła ją Barbara Grodzińska.

Zajęcia w pracowni prowadziły: Magdalena Strzemecka (1963–1968), Wanda Krolopp (1968–1985), Bernardyna Pogonowska (1985–1991).

Uczestnicy Działu Wychowania Technicznego zdobyli m.in.:

- na I Ogólnopolskiej Wystawie Twórczości Technicznej Placówek Wychowania Pozaszkolnego "Łądem - Morzem - Powietrzem" w Tarnowie – 1975 r. – wyróżnienia i nagrody (19 prac uczestników)

- na II Ogólnopolskiej Wystawie Twórczości Technicznej Placówek Wychowania Pozaszkolnego „Łądem - Morzem – Powietrzem” w Rzeszowie - 1976 r. – otrzymali puchar Naczelnika ZHP za wysoki poziom prac modelarskich.

W 1980 roku, z okazji 30-lecia Pałacu, zorganizowano pod patronatem Ministerstwa Edukacji Narodowej ogólnopolskie seminarium "Wychowanie dzieci i młodzieży w kulturze technicznej placówek wychowania pozaszkolnego". Formy i metody realizacji zadań w zakresie upowszechniania kultury technicznej omówił na przykładzie placówki dyrektor Zbigniew Armada. W referacie przedstawiono: zajęcia programowe realizowane w pracowniach, wycieczki do zakładów pracy, wykorzystanie filmów o tematyce technicznej.

W wyniku długoletniej pracy powstają modele, z którymi nasi uczestnicy biorą udział w zawodach, pokazach, wystawach.

Kierownicy Działu Wychowania Technicznego

Edward Bożyczko	1950–1953
Henryk Zygmier	1953–1954
Edward Bożyczko	1954–1984
Jan Zieliński	1985–1986
Bernardyna Pogonowska	1986–1988
Eugeniusz Sołoducha	1989–1991
Tadeusz Czerniawsk	1991–1993

W roku szkolnym 1994/95 Dział Wychowania Technicznego został zlikwidowany i powstał...

Dział Naukowo-Techniczny

Nela Bęczkowska	1993–2005
Radosław Mądryk	2005–2007

IV. DZIAŁ KULTURY FIZYCZNEJ I TURYSTYKI

W 1950 roku sekcje sportowe zorganizowane były w Dziale Polityczno-Masowym, a następnie przejęte zostały przez Dział Wychowania Technicznego (żeglarstwo, karting, turystyka, gimnastyka artystyczna). Kierownikami Oddziału Sportu (taką wówczas nosił nazwę) byli p.o. Józef Wołoszyn (1950–1951), Alicja Balcerowicz, Ryszard Zator (1953–1954).

W 1978 roku powołano Dział Kultury Fizycznej i Turystyki. Zajęcia sportowo-turystyczne podnosiły sprawność fizyczną, uczyły dyscypliny i współzycia w zespole, miały również swój aspekt zdrowotny. Najlepsi uczestnicy sekcji sportowych reprezentowali barwy Międzyszkolnego Klubu Sportowego (MKS), Pałacu Młodzieży w imprezach, zawodach i regatach. MKS Pałacu Młodzieży został powołany 12 stycznia 1967 roku i początkowo nosił nazwę Międzyszkolnego Klubu Żeglarskiego (MKŻ).

Na terenie Ośrodka Morskiego Pałacu Młodzieży prowadzone były szkolenia z żeglarstwa regatowego, śródlądowego i morskiego. Stała walka z wodą i wiatrem

zmusza żeglarzy do poznania sposobów ujarzżenia tych żywiołów, z techniką ich opanowania i wykorzystania; kształtuje osobowość i samoocenę. Przy uprawianiu tego sportu niezbędne są: odwaga, siła woli, wytrzymałość na trudy i zmęczenie, zręczność i szybkość decyzji.

Żeglarstwo w placówkach oświatowych zaczęło się rozwijać dzięki Kuratorium Okręgu Szkolnego (przy niemałym udziale kuratora Zbigniewa Szyrokiego), które - w ramach programu wychowania morskiego - w 1965 r. przejęło plan wybudowania 100 stanic wodnych i wyposażenia w sprzęt żeglarski („akcja woda”). Środki finansowe przeznaczone na realizację tego programu, prace społeczne przy budowie Ośrodka Morskiego pozwoliły na zakupienie i przekazanie Pałacowi m.in. 2 jachtów typu Vega („Magnolia" i „Orchidea”) oraz 6 Folkbotów. W 1980 r. „Orchideę" przekazano Ośrodkowi Wodnemu w Świnoujściu. Potem zakupiono jachty turystyczne - Skippery, Cariny i DZ.

W **pracowni żeglarstwa regatowego** uczestnicy żeglowali na jachtach mieczowych klasy *Optymist*, *Cadet*, *OK Dinghy*, *Finn*, *420*, *470* oraz desce z żaglami i uprawiali surfing. Początkowo korzystali z jachtów typu „Omega”, „Pirat”, „Słonka”. Nowe jachty przybywały w miarę potrzeb i pozyskiwanych na ten cel środków, np. w 1985 r. ośrodek miał do dyspozycji 36 *Optymistów* i 11 *Cadetów*.

Żeglarze reprezentowali barwy MKS Pałacu Młodzieży w regatach krajowych, międzynarodowych, mistrzostwach Polski, spartakiadach młodzieży, ogólnopolskich igrzyskach młodzieży szkolnej.

Niektóre wyniki uczestników sekcji żeglarstwa regatowego

- *klasa 420*: bracia Mariusz i Lesław Świstelniccy sklasyfikowani w 1977 r. w punktacji ogólnopolskiej na II miejscu; zakwalifikowani w 1980 r. do kadry olimpijskiej (grupa C) przed Olimpiadą w Moskwie; startowali w mistrzostwach Polski; reprezentowali barwy Polski na regatach w Austrii, we Włoszech i na Węgrzech.
- Natalia Kraczkowska i Ewa Gorczyńska zdobyły VI miejsce w 1986 r. na mistrzostwach Polski; III miejsce w 1987 r.; II miejsce w roku 1988 i IV 1989 r. Największym sukcesem tych zawodniczek było zdobycie w 1990 r. tytułu Mistrza Polski Juniorek oraz udział w Mistrzostwach Europy w Charzykowych.
- Joanna Uzar i Ewa Lipiec zdobyły II miejsce w Mistrzostwach Polski Juniorek Młodszych w roku 1989.
- *klasa OK Dinghy*: Michał Kędziński zdobył II miejsce w Mistrzostwach Polski Juniorów w 1990 r.
- *klasa Cadet*: Joanna Uzar i Ewa Lipiec w latach 1987 - 1988 na Ogólnopolskich Igrzyskach Młodzieży Szkolnej zdobyły złoty i brązowy medal.
- do kadry narodowej powołano w latach 1988–1989 Waldemara Abramiuka i Mariusza Trapszo.
- Patrycja Kiebus i Paulina Misztal w Ogólnopolskich Igrzyskach Młodzieży Szkolnej w 1991 r. zdobyły II miejsce, a w 1992 r. - III.
- *klasa Optymist*: Sylwia Wojciechowska była członkiem kadry narodowej oraz uczestniczyła w Mistrzostwach Świata w 1991 r. i Mistrzostwach Europy w 1992 r.

- reprezentacja Pałacu Młodzieży po raz pierwszy zdobyła I miejsce w klasyfikacji indywidualnej i zespołowej w regatach w roku 1978 o puchar TV z okazji Dnia Dziecka.

Należy wyróżnić również: A. Staniszewskiego, R. Kozłowskiego, T. Gedymina, D. Pasika, S. Pasika, J. Bojanowskiego, J. Grzesłę, M. Uzar, Ł. Zuchowskiego, M. Raczyńskiego, J. Giełeta, R. Białkowskiego, A. Pacanowskiego, P. Białkowskiego.

Pracownia żeglarstwa regatowego organizowała w sezonie dwie ogólnopolskie imprezy żeglarskie, w których udział brało około 150 dzieci, były to:

- **Ogólnopolskie Regaty Żeglarskie o Puchar Dnia Dziecka (1 czerwca)**
- **Ogólnopolskie Regaty Żeglarskie – Szczeciński Puchar Optymista (1 września)**

W uznaniu zasług dla rozwoju bazy żeglarskiej oraz wyników uzyskiwanych przez żeglarzy, Pałac Młodzieży został wyznaczony do organizacji otwarcia wojewódzkiego sezonu żeglarskiego 31 maja 1989, a od 28 czerwca do 3 lipca gościł na terenie Ośrodka Morskiego finalistów XIV Ogólnopolskich Igrzysk Młodzieży Szkolnej w Żeglarstwie.

Największy rozwój żeglarstwa regatowego Pałac zawdzięcza **Tadeuszowi Kuśnierukowi**, którego niezłomne zasady wychowania młodzieży w zdrowiu i sporcie przyniosły sukcesy wychowankom.

Zajęcia i treningi w sekcji żeglarstwa regatowego prowadzili: Tadeusz Tobiasz (1966–1972), Jerzy Staszków (1976–1980), Andrzej Gedymin (1976–1981), Jerzy Olechnowicz (1980–1981), Krzysztof Pękała (1981–1984), Tadeusz Kuśnieruk (1984–1991), Bogusław Kraczkowski (1968–1970, 1983–2003 r.), Witold Pajewski od 1993 r Beata Stankiewicz-Król (1992–2003)

Do pracowni żeglarstwa turystycznego (śródlądowego) należeli uczestnicy, którzy nie rokowali dalszego rozwoju w żeglarstwie regatowym oraz przekroczyli określoną granicę wieku. Na jachtach balastowo-turystycznych pływali również wszyscy chętni do uprawiania żeglarstwa turystycznego. Do tego celu służyły jachty typu Skipper (6 sztuk), Carina (5 sztuk), Folkboat (1 sztuka), DZ (2 sztuki).

Na rejsy turystyczne rekrutowana była młodzież bez stopni (jako załoga), która wyróżniała się w pracy innych kół oraz młodzież ze stopniami żeglarskimi do prowadzenia jachtów. Jachty turystyczne uczestniczyły w latach 1985–1990 w Ogólnopolskich Złotach SKS w Podgrodziu. realizując program żeglarski. Uczestnicy ze śródlądzia bardzo często po raz pierwszy mieli możliwość pływania na jachcie. Ponadto żeglarze organizują na Jeziorze Dąbskim rejsy turystyczne sobotnio-niedzielne.

Wieloletnim kierownikiem i instruktorem w pracowni żeglarstwa turystycznego był Stanisław Stankiewicz (1976–1984).

Zajęcia prowadzili również: Mieczysław Ircha (1986–1991), Leszek Walczowski (1986–1991), Zbigniew Koguciuk (1987 - 1991).

Żeglarstwo morskie. Tu młodzież miała do dyspozycji jachty pełnomorskie i zalewowe (stan na 1990 r.):

- s/y „Magnolia” (typ Vega) – do pływania pełnomorskiego, zdobywania stażu na wyższe stopnie żeglarskie

- **s/y „Zryw”** (typ Taurus) – do pływania regatowo-morskiego, obecnie wykorzystywany do turystyki morskiej oraz zdobywania wyższych stopni żeglarskich. Jacht przekazał Pałacowi Szkolny Związek Sportowy w roku 1978 z okazji 25-lecia SZS

- **s/y „Forsycja”** (typ Sabrina) - do szkolenia i pływania po Zalewie Szczecińskim, zakupiony 28 lutego 1983 r. od PZZ "Ster" ze środków budżetowych

- **s/y „Dar Szczecina”** (typ Antares) – Pałac Młodzieży został armatorem jachtu przekazanego w 2005 r. przez władze Szczecina.

Na tych jachtach organizowano rejsy morskie do portów Danii, Szwecji, Finlandii, Niemiec, Rosji, Łotwy i Estonii.

W latach 1968–1969 jachty "Magnolia" (kpt. Zdzisław Paska) i „Orchidea” (kpt. Bogusław Kraczkowski) startowały w morskich regatach jachtów typu Vega w klasie II i zajęły w klasyfikacji ogólnej miejsca w pierwszej szóstce.

Jacht „Zryw” (kpt. Andrzej Kołtunowski) w latach 1979–1980 startował w morskich regatach, zajmując w swojej klasie I miejsce.

Dużym sukcesem zakończył się rejs „Magnolii” zorganizowany w roku 1975 z okazji 25-lecia Pałacu do Murmańska i Archangielska (za kręgiem polarnym). Załoga w składzie: Zdzisław Paska j.kpt.ż.w. – kapitan, Jan Piętka - I oficer, Willi Kryśka - II oficer, Roman Gryglewski - III oficer przepłynęła przez 5 mórz (5 147 Mm) – Bałtyckie, Północne, Norweskie, Barentsa i Białe. Opływając Półwysep Skandynawski, pokonując mgły i sztormy, „Magnolia” była pierwszym jachtem, który dotarł w tamten rejon świata. Za ten rejs załoga zdobyła II miejsce - Rejs Roku 1975.

Drugim sukcesem było opłynięcie Islandii. W czasie rejsu zorganizowanego w roku 1978 z okazji 25-lecia SZS jacht przepłynął 4 368 Mm. Opłynięcie Islandii ze wschodu na zachód i przejście przez cieśninę Pentland Firth bez pomocy silnika było dużym wyczynem sportowym załogi w składzie: Zdzisław Paska j.kpt.ż.w. - kapitan, Jan Piętka - I oficer, Roman Gryglewski - II oficer, Franciszek Grabowski - III oficer, Jan Bobrek - bosman.

Kierownikiem pracowni żeglarstwa morskiego był znany i ceniony, długoletni pracownik Pałacu - **Zdzisław Paska** (jachtowy kapitan żeglugi wielkiej), zatrudniony w latach 1969-1979 i 1985-1991.

Opiekunami jachtów morskich byli:

- **s/y „Magnolia”** – Zdzisław Paska (j.kpt.ż.w.), Bogdan Dacko (j.kpt.ż.w.), Waldemar Dobrzyński (j.kpt.ż.b.), Jerzy Szwoch (j.kpt.ż.b.)

- **s/y „Zryw”** – Andrzej Kołtunowski, Andrzej Gedymin (j.kpt.ż.w.), Mirosław Szymiec (j.kpt.ż.b.), Janusz Kodymow (j.kpt.ż.b.), Bogusław Kraczkowski (j.kpt.ż.w.), Bogdan Dacko (j.kpt.ż.w.), Olga Szyroki (j.st.m.), Zbigniew Koguciuk, Mieczysław Ircha (j.kpt.ż.b.), Robert Łęcki

- **s/y „Forsycja”** – Zenon Urbanowicz (j.st.m.), Mieczysław Ircha(j.k.ż.b)

- **s/y „Dar Szczecina”** - Jerzy Szwoch (j.k.ż.b.)

W 1985 r. z okazji 35-lecia Pałacu Młodzieży zorganizowano pod patronatem MEN ogólnopolską konferencję „Edukacja morska dzieci i młodzieży”. Podczas konferencji wypracowano wnioski dotyczące warunków niezbędnych dla rozwoju

morskiej edukacji. Dyrektor Zbigniew Armada omówił sposoby realizacji tej problematyki, m.in. poprzez rozwój żeglarstwa, modelarstwa okrętowego, uwzględniania tematyki morskiej w plastyce, fotografii, filmie oraz choreografii (marynistyczne układy taneczne)

Uzyskanie uprawnień do samodzielnego prowadzenia jachtów zapewniały szkolenia na stopnie żeglarza, sternika jachtowego i jachtowego sternika morskiego.

Od wielu lat Pałac Młodzieży wspólnie z Zarządem Głównym SZS prowadził w Ośrodku Morskim centralny obóz żeglarski dla młodzieży z całej Polski. Co roku, w okresie wakacji letnich z tej formy szkolenia korzystało 60 uczestników, którzy zdobywali patent żeglarza lub sternika jachtowego.

Gimnastykę artystyczną zorganizowała Sabina Gajewska w roku 1976, która przeszła z grupą zawodniczek z KS „Sparta”. Od samego początku cieszyła się dużym zainteresowaniem dziewcząt, uprawianie tej dyscypliny sportu prowadzi bowiem do wszechstronnego rozwoju fizycznego i estetycznego dziecka. Zgrabna sylwetka, piękny chód, ładna postawa - to walory, dla których dziewczęta chętnie uczestniczą w zajęciach.

W roku 1978 w mistrzostwach okręgu w klasie II i III zawodniczki zajęły w punktacji drużynowej i indywidualnej I miejsce. Najbardziej utalentowane dziewczęta w następnych latach odnosiły sukcesy na Mistrzostwach Polski Szkolnego Związku Sportowego. W skład kadry junierek weszły: Patrycja Pyrzyna, Magdalena Świniarska, Elżbieta Szczerba, Wioleta Żakowska.

Przed gimnastyką artystyczną Pałacu Młodzieży stało w owym czasie trudne zadanie: reprezentowanie miasta i województwa; po likwidacji sekcji w „Pogoni” przekazano ją naszej placówce.

W roku 1989 sekcja Pałacu Młodzieży powiększa się o zawodniczki i szkoleniowców z MKS „Pogoń”.

Kadrę szkoleniową stanowią połączone siły obu klubów: Sabina Gajewska - trener koordynator, Anna Kłos-Sulima - klasa mistrzowska, Bożena Dybowska-Pater - klasa I, Małgorzata Łukaszewicz - klasa II, Małgorzata Malawska-Cieślak - klasa III oraz Andrzej Łapszński - choreograf.

W kadrze polskich senierek znalazły się: Agnieszka Wieliczko, Magdalena Świniarska, Dorota Lindner, Agnieszka Połomska, natomiast junierek - Elżbieta Szczerba.

Pałac Młodzieży zdobył wysoką pozycję w kraju. Świadczy o tym pierwsze miejsce w punktacji klubowej podczas Ogólnopolskiej Spartakiady Młodzieży '90. W latach 1991 - 1992 gimnastyczki zdobyły tytuł najlepszego klubu w Polsce.

W roku 1991 Anna Wieliczko powołana została do kadry olimpijskiej i reprezentowała kraj na wielu międzynarodowych turniejach. W tym samym roku juniorka Elżbieta Szczerba broniła barw Polski w Mistrzostwach Europy Junierek w Lizbonie (później wielokrotna medalistka mistrzostw Polski). Obok senierek dorastały młodziutkie talenty. W 1992 roku Dominika Bilewicz zdobyła tytuł Mistrzyni Polski Junierek Młodszych, a wicemistrzynią młodziczek została Anna Sikorska.

W roku 1992 nasze dziewczęta zdobyły na mistrzostwach Polski - łącznie 19 medali. Jesienią uroczyście zostały pożegnane: Sabina Gajewska - zasłużony szkoleniowiec oraz zawodniczki: M. Świniarska, A. Wieliczko i D. Lindner.

W indywidualnych Mistrzostwach Polski - Łódź 93 wyróżniły się:

- Katarzyna Cieślak w klasie III - 2 srebrne medale (w finale z obręczą i maczugami)
- Anna Sikorska w klasie II - 4 srebrne medale (w finale z obręczą, maczugami i piłką), tytuł Wicemistrza Polski w wieloboju.

W 1993 r. na zawodach w Gdyni nasze gimnastyczki zdobyły tytuł Wicemistrza Polski w Drużynowych Mistrzostwach Polski (skład drużyny: K. Sikorska, K. Cieślak, W. Ostanek, K. Masłowska), a Dominika Bilewicz - brązowy medal w finale z obręczą.

W Drużynowych Mistrzostwach Polski w klasie I - Wejherowo 93 - tytuł Wicemistrza Polski zdobyły: D. Bilewicz, G. Kaczmarek, I. Borkowska, M. Olszewska. W Drużynowych Mistrzostwach Polski w klasie mistrzowskiej - Poznań 93 nasze dziewczęta (debiut w tej klasie) zajęły: VII miejsce - G. Kaczmarek, VIII miejsce - M. Borkowska. W kadrze polskich junierek były: M. Olszewska i A. Sikorska, zaś senierek: D. Bielewicz. Do kadry olimpijskiej kandydowały M. Olszewska i D. Bielewicz.

Sukcesem organizacyjnym sekcji, przy dużym poparciu rodziców, było przygotowanie i przeprowadzenie w 1993 r. „**Międzynarodowego Turnieju Wiosny w Gimnastyce Artystycznej**” (pod patronatem Polskiego Związku Gimnastycznego i Szkolnego Związku Sportowego).

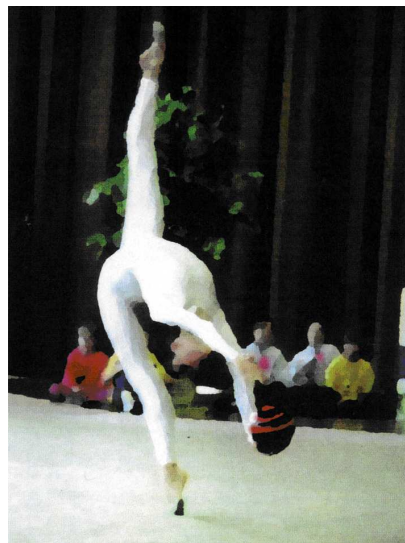
Sekcja gimnastyki artystycznej była organizatorem Mistrzostw Polski w klasie mistrzowskiej oraz Międzynarodowego Turnieju Młodzików w kategorii junierek.

Zajęcia w sekcji gimnastyki artystycznej prowadziły: Sabina Gajewska (1976 - 1992), Regina Skrzypczak (1983–1986), Małgorzata Malawska-Cieślak (od 1986 roku), Magdalena Łukaszewicz (od 1986 roku), Bożena Dybowska-Pater-Pietura (od roku 1986) i Anna Kłos-Sulima (1989–2000)

W dniu 1.09.2002 r. gimnastyka artystyczna Pałacu Młodzieży przekazana została do Międzyszkolnego Ośrodka Sportowego w Szczecinie i reprezentuje MKS „Kusy” Szczecin.

Jekaterina Serebrańska – Mistrzyni Olimpijska Atlanta 96 i zwyciężczyni „Turnieju Wiosny” w latach 1994–1995.

Klub Kartingowy powstał w roku 1971, początkowo działał w pracowni samochodowej. Z chwilą powołania Działu KFiT został do niego przeniesiony. Uczestnicy sekcji kartingowej brali udział w przygotowaniu gokartów do treningów i zawodów. Klub kartingowy Pałacu Młodzieży wielokrotnie zdobywał tytuły indywidualnego i zespołowego kartingowego mistrza okręgu.

Największy sukces uzyskała Dagmara Adamska, która w 1988 r. zdobyła tytuł indywidualnego Mistrza Polski w kategorii młodzieżowej. W historii kartingu dziewczyna po raz pierwszy zdobyła ten tytuł!

W dniu 2.01.1961r. pierwsze pokazowe zawody trzech gokartów zbudowanych w prac. samochodowej pod kierunkiem Walentego Nasarzewskiego.

Inne sukcesy:

- Marcin Banaszak zdobył w roku 1989 tytuł Wicemistrza Polski w kategorii młodzików, natomiast w roku 1990 puchar MEN i uzyskał tytuł Mistrza Polski (klasa „01” - 50 ccm)

- w 1990 roku tytuł Wicemistrza Polski zdobyła drużyna w składzie: M. Banaszak, B. Stelmach, M. Paczkowski, G. Kocik

- w roku 1991 Bartosz Stelmach zdobył tytuł Mistrza Polski w kategorii młodzieżowej 125 ccm

- Marcin Banaszak - Mistrz Polski w kategorii młodzików

- Mirosław Górski - Wicemistrz Polski w kategorii młodzików

- drużynowego Wicemistrza Polski w kategorii popularnej (125 ccm) zdobyli: T. Potocki, P. Stelmach, R. Kowalak, K. Mazur

- drużynowego Wicemistrza Polski w kategorii młodzików („01” – 50 ccm) zdobyli: M. Banaszak, B. Stelmach, M. Górski

- B. Stelmach zdobył srebrny medal w ogólnopolskich zawodach o puchar MEN

- Klub kartingowy zdobył I miejsce w klasyfikacji ogólnopolskiej.

Powyższe sukcesy kartingowcy odnieśli w 1991 roku.

Natomiast w roku 1992 zdobyli:

- M. Banaszak – Mistrza Polski w kategorii juniorów (100 ccm)

- T. Potocki, P. Stelmach, S. Czuczal, K. Mazur – w kategorii popularnej (125 ccm).

W roku 1993 zawodnicy wywalczyli:

- tytuł drużynowego Mistrza Polski w kategorii seniorów

- M. Banaszak – tytuł Wicemistrza Polski w kategorii juniorów

- B. Stelmach – I miejsce w Międzynarodowych Zawodach Kartingowych z

Okazji 750- lecia Nadania Praw Miejskich Szczecinowi

- M. Banaszak – I miejsce w Ogólnopolskich Zawodach o „Puchar Syrenki” w Warszawie.

Zajęcia w Klubie kartingowym prowadzili: Kazimierz Wesołowski (1978–1986), Waldemar Ziemak (1980–1992), Zygmunt Kocik (1987–1989), Mieczysław Stelmach (1989–1993).

Nauka pływania prowadzona była w latach 1984–1991 na basenie Szkoły Podstawowej nr 6 i 30. Zajęcia odbywały się w grupie młodszej i starszej (wiek: 9–11 lat). Celem zajęć było nauczenie początkujących uczestników zasad opanowania

elementarnych ruchów pływackich. Następnym etap – to doskonalenie umiejętności stylowego pływania. Na zakończenie nauki dzieci zdobywały odznakę „Już pływam”. Zajęcia prowadził Zbigniew Armada.

Kierownicy Działu Kultury Fizycznej i Turystyki

Józef Wołoszyn	1950–1951	po kier. Oddz. Sportu
Alicja Balcerowicz	1951–1952	”
Ryszard Zator	1953–1954	”
Zenon Urbanowicz	1980–1987	kier. DKFiT
Zdzisław Paska	1987–1988	”
Lech Korybut-Daszkiewicz	1988–1989	”
Bogusław Kraczkowski	1989–1991	”
Mieczysław Ircha	1991–2009	”

OŚRODEK MORSKI

Do bazy Pałacu Młodzieży należał (do 1 grudnia 2008 roku, kiedy to został przekształcony w Międzyszkolny Ośrodek Sportu - Euroregionalne Centrum Edukacji Wodno-Żeglarskiej) Ośrodek Morski nad Jeziorem Dąbskim przy ul. Przestrzennej 21. Na terenie 3,64 ha rozpoczęto w 1967 roku budowę Ośrodka Morskiego. **Otwarcie nastąpiło 8 czerwca 1970 r.** W Ośrodku wybudowano nowoczesny hangar dla jachtów, 21 domków campingowych, świetlicę, bosmanat, kuchnię ze stołówką sanitariaty, prysznice. Od strony wody postawiono drewniane pomosty, wzmocniono nabrzeże oraz pomost pod suwnicę.

Ośrodek budowano w czynie społecznym przy pomocy Brygady Saperów z Podjuch, uczestników i pracowników Pałacu. Domki campingowe zakupiono i wybudowano za środki Centralnego Funduszu Rozwoju Turystyki. Jednorazowo dysponował on zakwaterowaniem i wyżywieniem dla 80 osób.

Ponieważ nabrzeże i pomosty zbudowane były na palach drewnianych, to bardzo często po zimie lód niszczył te urządzenia powodując potrzebę ciągłych i uciążliwych remontów. Zdecydowano się w 1980 r na wybudowanie nowoczesnego portu jachtowego z betonu i stali, w tym:

1. nabrzeża o długości 190 m
2. dwóch pomostów na konstrukcji stalowej o długości 260 m, które dzielą port na dwa akweny o głębokości 2 i 4 m (port pogłębiony w trakcie modernizacji)
3. pomostu pod suwnicę bramową
4. slipu dla łódek regatowych.

Do nabrzeża i pomostów doprowadzono wodę i energię elektryczną. Port i pomosty zostały oświetlone. Na placu apelowym wybudowano maszt sygnałowy. Budowę nabrzeża i portu finansowała Okręgowa Dyrekcja Gospodarki Wodnej (dyr. Andrzej Kwapiszewski) i Kuratorium Oświaty i Wychowania (kurator Stanisław Orłowski).

Port jachtowy budował „Energopol V” (dyr. Zdzisław Adamek) wg projektu inż. Jerzego Mossura.

Uroczyste otwarcie zmodernizowanego i przebudowanego portu jachtowego nastąpiło 27 maja 1988 roku.

Z tej okazji odbyły się regaty żeglarskie, w których I miejsce zdobyli:

- o klasa Optimist - Maciej Uzar
- klasa Cadet - Joanna Uzar- Ewa Lipiec
- klasa Cadet (chłopcy) – Waldemar Abramiuk – Mariusz Trapszo

Jednocześnie w porcie cumować może około 150 jachtów. W latach 1976–1989 przeprowadzono wiele prac modernizacyjnych i remontowych w Ośrodku Morskim, m.in.:

- zakończono budowę domku mieszkalnego dla bosmana i wybudowano szambo,
- wybudowano sieć gazową i doprowadzono gaz z sieci miejskiej do Ośrodka,
- wybudowano 6 nowych domków campingowych typu „Mikołajki”,
- dostawiono 5 domków campingowych,
- wybudowano 6 magazynków dla potrzeb żeglarzy,
- dobudowano do sanitariatów pomieszczenie na saunę oraz warsztat dla konserwatora i wyposażono w maszyny stolarskie.

W latach 2004-2007 przeprowadzona została dalsza modernizacja Ośrodka.

Wybudowane zostały :

- hangar (48m.długości, 20 m.szerokości,ponad 10 m.wysokości),
 - pomosty pływające (170m) – powiększające przystań od strony jeziora,
 - w miejsce 4 domków campingowych typ. „Mikołajki” -postawiono 4 nowe domki z możliwością całorocznego użytkowania (o pow.48 m.kw. każdy - sypialnia, pokój dzienny z aneksem kuchennym oraz wc z łazienką, ogrzewane elektrycznie).
- Od 1 grudnia 2008 roku placówka funkcjonuje jako samodzielne Centrum Wodno-Żeglarskie, a na jego rozbudowę i modernizację pozyskiwane są pieniądze z funduszy europejskich.

Kierownicy Ośrodka Morskiego

Edward Bożyczko	1970-1979
Janusz Kodymow	1979-1980
Zenon Urbanowicz	1980-1991
Mieczysław Ircha	1991-2008

13 października 2008 r. uchwałą Rady Miasta Szczecin na bazie Ośrodka Morskiego powołano Międzyszkolny Ośrodek Sportowy - Euroregionalne Centrum Edukacji Wodnej i Żeglarskiej. Na stanowisko dyrektora nowej placówki konkurs wygrał Sebastian Wypych.

V. DZIAŁ IMPREZ I PRACY MASOWEJ

Dział organizował imprezy, konkursy, zawody i koncerty dla dzieci i młodzieży oraz seanse filmowe. W roku 1961/62 funkcjonował KiT - Klub Imprez Towarzyszących, który organizował w Pałacu imprezy okolicznościowe i KLEKS - zrzeszający młodzież interesującą się prasą, radiem i telewizją (16-20 lat).

Głównym inspiratorem wszelkich poczynań był Zbigniew Brydak.

Pracownia imprez artystycznych organizowała lub współorganizowała imprezy kulturalno-artystyczne: przeglądy miejskie i wojewódzkie Amatorskiego Ruchu Artystycznego (ARA), np. chórów i zespołów kameralnych, tańca towarzyskiego i inne.

„*Jacy jesteśmy - jacy chcemy być*” - to impreza organizowana od 1966 roku wspólnie z Kuratorium Oświaty i Wychowania oraz DK "Kolejarza" pod patronatem „Kuriera Szczecińskiego”. Szkoły średnie prezentowały swój dorobek artystyczny oraz własne teksty przygotowane na tę imprezę. W każdym cyklu imprezy udział brały dwie szkoły. Program oceniało jury złożone z przedstawicieli organizatorów i szkół biorących udział w programie. Na zakończenie prezentacji odbywała się wspólna zabawa z konkursami. Najlepsze programy były zaprezentowane w koncercie galowym. Wyróżnione szkoły otrzymywały puchary kuratora. Impreza cieszyła się dużą popularnością i zainteresowaniem widowni. Każdorazowo brało w niej udział około 16 szkół. W roku 1991 odbyła się 25-ta, ostatnia edycja tej imprezy.

Pracownia imprez masowych organizowała:

- festyn z okazji Dnia Dziecka 2 x R Razem - Radośnie
- imprezy dla dzieci i młodzieży w okresie przerw semestralnych, np. Gitariada i inne
- międzyszkolne konkursy plastyczne.

Pracownia imprez dydaktycznych była organizatorem konkursów dydaktycznych dla szkół podstawowych (język polski, język rosyjski, konkurs fizyczny, chemiczny, przyrodniczy, zawody matematyczne, olimpiada Wiedzy o Polsce i Świecie Współczesnym „Kraj, w którym żyjemy”) i ponadpodstawowych (konkurs chemiczny, fizyczny, międzyszkolne zawody matematyczne). Do udziału w zawodach matematycznych zapraszano uczniów z Rostocku. Reprezentanci województwa wyjeżdżali na zawody matematyczne do Rostocku. Laureaci konkursów otrzymywali pamiątkowe medale, zwycięskie drużyny - puchary, dyplomy i nagrody rzeczowe Kuratora Oświaty i Wychowania. Dla laureatów Pałac Młodzieży organizował koncert Laureaci – Laureatom. Podczas koncertu wręczano wyróżnienia nauczycielom i uczestnikom konkursów.

Dział Imprez był współorganizatorem turnieju tańca towarzyskiego „*O Kwiat Magnolii*” z udziałem par zagranicznych.

W latach 1984–1990 organizowano w Szczecinie spotkania laureatów przeglądów, konkursów i festiwali artystycznych młodzież szkolnej „**GRYFIADA**” (nie odbyła się w 1986 i 1989 r.). Zespoły krajowe i zagraniczne koncertowały w Szczecinie i województwie szczecińskim. Zakończeniem tego maratonu artystycznego był koncert galowy w Teatrze Letnim w Parku im. Kasprowicza. Co roku tysiące widzów oklaskiwało zespoły. Pałac Młodzieży był współorganizatorem Gryfiady, której patronowali: Kuratorium Oświaty i Wychowania, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Ministerstwo Kultury i Sztuki. Kierownictwo i koordynacja imprezy były niełatwym przedsięwzięciem. Podjęły się go Dobrosława Sokołowska (wizytator KOiW w latach 1984–1987) i Jolanta Zorga-Pieńkos (wizytator KOiW w latach 1988–1990). W pracach Kom.Org.„Gryfiady” brała udział:

- Krystyna Janicz – z MEN
- Adrianna Poniecka – przedstawiciel Ministerstwa Kultury i Sztuki. Kierownikiem biura organizacyjnego "Gryfiady" był Zbigniew Armada - dyr. Pałacu Młodzieży

W Gryfiadzie brały udział zespoły z Pałacu Młodzieży:

- „Rytm” – zespół piosenki i tańca
- „Iluzja” (formacja tańca towarzyskiego) i pary turniejowe tańca towarzyskiego
- „Groszki” – teatrzyk piosenki
- „Jantar” – zespół tańca ludowego.

Uczestniczące w Gryfiadzie zespoły otrzymały gratulacyjne listy od ministra oświaty i ministra kultury oraz pamiątkowe medale.

Pracownia turystyki. W okresie ferii letnich i zimowych Pałac Młodzieży organizował obozy wypoczynkowe, artystyczne, sportowe i wędrownie. Najwięcej imprez turystycznych i obozów wędrownych organizowano w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych. Organizowano obozy wędrownie własnym autokarem w Bieszczadach, Tatrach, Beskidach, również po stronie czechosłowackiej. Miały miejsce także obozy wędrownie piesze oraz spływy kajakowe.

WYMIANA BEZDEWIZOWA

Pałac Młodzieży w Szczecinie organizował w ramach wymiany bezdewizowej od 1970 r. międzynarodowe letnie obozy wypoczynkowe "Przyjaźń-Braterstwo" na terenie Ośrodka Morskiego w Szczecinie Dąbiu.

W obozie uczestniczyła młodzież z Burgas, Pragi, Rostocku i Rygi.

Grupy liczyły po około 20 dzieci i młodzieży wraz z opiekunami. Nasi uczestnicy wyjeżdżali na obozy organizowane przez zaprzyjaźnione placówki :

– RAWDA koło Burgas (Bułgaria) nad Morzem Czarnym.

W programie było zwiedzanie Słonecznego Brzegu, Burgas, Warny i kąpiele w ciepłym Morzu Czarnym;

– BESTWINA koło Pragi (CSRS) - uczestnicy brali udział w bogatym programie turystycznym ze zwiedzaniem Pragi;

– NIEX koło Rostocku (NRD) – zwiedzanie Rostocku, Warnemuende i innych okolic;

– RYGA (Łotwa) – w programie było zwiedzanie Wilna, Leningradu, Rygi i pięknych okolic nad Zatoką Ryską (Jurmala, Tuja, Sigulda i Rundale).

Zeglarze Pałacu Młodzieży na jachtach „Magnolia” i „Zryw” pływali m.in. do portów Rostock i Ryga.

W rewanżu przyjmowaliśmy uczestników rejsu z Rostocku na statku turystycznym „Said Beraid”.

Modelarze z Rostocku brali udział w zawodach modeli pływających o Puchar MEN organizowane dla placówek wychowania pozaszkolnego przez Dział Wychowania Technicznego.

Kierownikami pracowni turystycznej byli: Stefan Olszewski (1952–1964; 1967–1968), Janina Łojewska-Dębicka (1963–1968), Zofia Niziołek (1965–1975), Antoni Adamczak (1979–1982), Joanna Maltańska (1982 - 1989).

KINO „PAŁACOWE”

W kinie wyświetlane były filmy popularnonaukowe pomagające w realizacji tematyki zajęć w poszczególnych pracowniach, np. samochodowej, biologii, chemii, choreografii i innych. W "Kinie lektur" młodzież szkolna oglądała adaptacje utworów literackich (obowiązujące lektury szkolne); w „Kinie bajki” wyświetlano filmy dla młodszych dzieci; w „Dyskusyjnym Klubie Filmowym” (DKF) preferowano (po seansie filmowym) wymianę przemyśleń dotyczących filmu - na dyskusje zapraszano gości.

Wyświetlano także filmy fabularne dostępne dla chętnych uczestników Pałacu, a w czasie ferii uczestnikom półkolonii, kolonii i zimowisk proponowano specjalny rW realizacji zadań instruktorowi pomagał aktyw kina (układanie repertuaru, organizacja i porządek na widowni). Kierownikami kina byli: Ludwik Hawryluk (1963–1966), Leokadia Sierpińska (1966–1971), Krystyna Jankowska (1977–1990), Maria Skarbińska (1990–1995).

W latach 1950–1965 funkcjonował Dział Polityczno-Masowy, a po jego reorganizacji powołano Dział Imprez i Pracy Masowej.

Od 1991 roku Pałac Młodzieży podjął się nowej formy zajęć z dziećmi, organizując w okresie ferii letnich i zimowych półkolonie. W programie są m.in. zajęcia rekreacyjno-wypoczynkowe, wycieczki autokarowe, pływanie na basenie (zimą) lub kąpieliskach (latem), pływanie na jachtach turystycznych po jeziorze Dąbskim, wyświetlanie filmów lub oglądanie ich z wideo.

W Dziale Imprez pracowali: Leokadia Sierpińska (1954–1977), Stanisław Lagun, Dagny Koczorowska, Wiesław Kowalski, Zofia Zielińska (1962–1966), Magdalena Kruszyńska-Dudek (1964–1976), Zbigniew Gościński - plastyk dekorator (1975 - 1978), Maria Głowinkowska (1981–1983), Katarzyna Maślanka (1983–1987), Jerzy Partyka – dekorator (1979 - 1986), Halina Nowicka (1980), Joanna Buragas (1980 -1981), Stanisław Heropolitański (1981–1982), Ryszard Kowalski (1990–1994), Joanna Szpilewska-Maltańska (1982–1990), Jacek Janiak (1991–2004).

Kierownicy Działu Imprez

Zdzisław Wasiak	1950–1953
Ryszard Kowalski	1953–1955
M. Figurski	1955–1957
Janusz Książek	1957–1965
Kazimierz Tomczyk	1965–1967
Andrzej Pniak	1961–1975
Elwira Bartosz	1976–1978
Andrzej Paszyński	1978–1987
Ewa Osmolak	1988–1989
Joanna Szpilewska-Maltańska	1989–1990
Hanna Michalska-Żurych	1990–1992
Wioletta Dąbrzalska	1993–1994

Od roku szkolnego 1994/95 Dział Imprez zmienił nazwę na:
 - Dział Imprez i Aktywności Gospodarczej - kierownik-Danuta Grochulska (1994-1995), by następnie przekształcić się w Dział Organizacyjny.

Gabinet metodyczny. W ramach jego działalności było organizowanie konkursów i doskonalenie instruktorów prowadzących zajęcia w placówkach wychowania pozaszkolnego, w modelarniach, kołach plastycznych i zespołach tanecznych.

Gabinetem metodycznym kierowały: Henryka Walczak (1963–1972), Barbara Kowalska (1974–1980)

VI. DZIAŁ FOLKLORYSTYCZNY

Dział powołany został w 1989 roku w oparciu o Zespół Śpiewu i Tańca Ludowego "Jantar" (uczestnicy przeszli z Zespołu Szkoły Zawodowej nr 1 w Szczecinie) pod kierunkiem Mariana Górskiego, znanego propagatora i organizatora tej formy artystycznego wyrazu. Powstanie zespołu tańca ludowego było spełnieniem planów podejmowanych wielokrotnie w Pałacu Młodzieży. Napotymano jednak na trudności kadrowe - brak nauczycieli instruktorów do prowadzenia tych zespołów. W grupach ćwiczyło około 400 dzieci i młodzieży. Najlepsi przechodzili do zespołu.

Zespół „Jantar” koncertował w Szczecinie i za granicą (Anklam, Niex – Niemcy). Ukoronowaniem systematycznej pracy z dziećmi i młodzieżą było zdobycie pucharu na wojewódzkim przeglądzie zespołów tanecznych (1991). 15 września 1993 roku zespół zakończył swoją działalność.

* * *

W wyniku reorganizacji Pałacu Młodzieży, w związku ze zmianami zasad finansowania oświaty oraz znacznym ograniczeniem środków przeznaczonych w budżecie na działalność placówki, a także z powodu częściowego braku zainteresowania niektórymi pracownikami, w latach 1990–1993 zlikwidowano pracownie biologii, chemii, kroju i szycia, gospodarstwa domowego, samochodową, klub krótkofalowców oraz modelarnie: okrętową, kołową, lotniczo-rakietową.

oprac. na podstawie monografii śp. Zbigniewa Armady

* * *

Przez 70 lat Pałacem Młodzieży kierowało 12 dyrektorów. Najdłużej, przez 14 lat, funkcję dyrektora pełnił pan Zbigniew Armada. 1 września 2008 roku Pałac Młodzieży - PCE otworzył podwoje w nowej siedzibie przy al. Piastów 7. Budynek, do którego przeniesiono Pałac, jest obiektem wpisanym na listę zabytków Szczecina i ma też własną, ciekawą historię.

Obecnie z oferty placówki korzysta rocznie **około 1500 stałych uczestników, w 25 pracowniach (razem ponad 100 grup)** a oferta Pałacu skierowana jest do osób w różnym wieku. Najmłodszy uczestnicy mają dwa lata (Pracownie Rytmiki). 4 i 5-

latki mogą korzystać z codziennych zajęć w Akademii Edukacji Przedszkolaka, dzieci i młodzież w wieku szkolnym rozwijają swoje pasje i zainteresowania w pracowniach artystycznych (m.in. muzyczna, taneczne, gitarowa, wokalna, muzyki etnicznej, teatralna, plastyczna, ceramiczna), naukowo-technicznych (dziennikarska, pracownia fotografii i grafiki cyfrowej, modelarstwo), sportowych (karate, szachy), turystyki i rekreacji (pracownia turystyczno-ekologiczna) oraz Edukacji Morskiej. Od września 2019 roku, miłośnicy tańca ludowego i śpiewu mogą uczęszczać do nowej pracowni, którą tworzy Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Szczecińskiej „Krağ”. Zespół zaprasza dzieci, młodzież i dorosłych pragnących przeżyć piękne chwile w towarzyskie polskiego folkloru, barwnych strojów i brzmienia kapeli na edukacyjną wędrowkę po pieśniach i tańcach z niemal wszystkich zakątków Polski.

Uczestnicy pałacowych pracowni chętnie biorą udział w licznych konkursach, również międzynarodowych i mogą pochwalić się znaczącymi osiągnięciami. W 2019 roku były to m.in.: znaczące nagrody i wyróżnienia dla uczestników i uczestniczek z Pracowni gimnastyczno-tanecznej, Pracowni Tańca Współczesnego, Pracowni Szachowej i Pracowni Plastycznych. Cieszy również fakt, że w 2019 roku kolejna osoba z Pracowni Teatralnej dostała się na studia teatralne!

W pałacowej Pracowni Edukacji Morskiej realizowany jest Szczeciński Program Edukacji Wodnej i Żeglarskiej „Morze przygody - z wiatrem żaglach”. Program ten - unikatowy w skali kraju - jest swoistą „szkołą życia” a także dobrą formą wstępnej praktyki zawodowej dla „absolwentów” programu, przyszłych studentów Akademii Morskiej i ludzi morza. Program skupia stale od 40 do 50 Szkolnych Kół Edukacji Morskiej, działających przy szczecińskich placówkach oświatowych wszystkich typów, od przedszkoli i szkół podstawowych, poprzez gimnazja i szkoły średnie, po placówki specjalne i młodzieżowe kluby żeglarskie, i kilka kół z terenu naszego województwa. Corocznie do 1,5 tys. chłopców i dziewcząt, w wieku 6–18 lat, przeżywa dzięki programowi - najczęściej pierwszy raz w życiu - wodniacką lub morską przygodę!

Poza zajęciami dydaktycznymi odbywającymi się wg ustalonego planu, dla przykładu, w Pałacu Młodzieży w 2019 roku zrealizowano **650 działań** wynikających z kalendarza imprez, m.in. konkursy, prezentacje, przeglądy, pokazy, widowiska, przedstawienia teatralne, rozgrywki, różnorodne formy wypoczynku, program edukacyjne oraz różne inne działania odbywające się również poza siedzibą placówki. Z wydarzeń mogli skorzystać mieszkańcy naszego miasta w każdym wieku, również emeryci. We współpracy ze szczecińskim oddziałem Związku Literatów Polskich odbywały się comiesięczne wieczory literackie, na których królowała poezja autorów ze Szczecina i okolic.

Co roku uczestnicy pracowni wokalnych, rytmicznych, muzycznych i tanecznych tradycyjnie uświetniają swoimi występami liczne miejskie i pozamiejskie wydarzenia (Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Dni Morza, Piknik nad Odrą, Jarmarki Świąteczne, koncert „Bądźmy Razem – Brzdąc”, występy w przestrzeniach Ogrodu Dendrologicznego w Przelewicach).

Oto kilka najważniejszych wydarzeń roku 2019:

- w lutym 2019 roku, miłośnicy fantastyki mogli przestąpić progi Pałacu Młodzieży i zaczerpnąć trochę nietuzinkowej wiedzy od naszych niezwykłych PUFesorów – wykładowców III Pałacowego Uniwersytetu Fantastycznego. Impreza z roku na rok cieszy się coraz większym zainteresowaniem i przyciąga odbiorców w różnym wieku.

- w marcu 2019 r. w Hali Sportowej Zespołu Obiektów Szczecińskiego Domu Sportu w Szczecinie odbyły się *XIX Prezentacje Taneczne A teraz MY*, których organizatorem była nasza placówka. Do udziału w całodniowym przeglądzie zgłosiło się 90 zespołów. Łącznie na scenie przed publicznością zaprezentowało się ponad 1500 tancerzy. Byli to młodzi artyści ze szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych i placówek wychowania pozaszkolnego ze Szczecina i okolic. Nie zabrakło oczywiście zespołów tanecznych z Pałacu Młodzieży!

- w maju w Pałacu odbył się niezwykle koncert naszego absolwenta – Aleksandra Lasockiego, który obecnie tworzy muzykę pod pseudonimem Alexander de Roy. Aleksander, 10 lat po swoim benefisie, który był w 2019 r. podsumowaniem jego przygody w Pałacu Młodzieży, zaprezentował swoim gościom własne produkcje oraz remixy, z gatunków muzyki Trance i Progressive House.

- W maju Pałac Młodzieży był jednym z miejsc, w którym odbyły się spektakle konkursowe i nie tylko, w ramach Przeglądu Teatrów Małych Form KONTRAPUNKT - jednego z najstarszych i największych polskich festiwali teatralnych. Nauczyciele i uczestnicy naszych pracowni byli również zaangażowani w przygotowanie KOROWODU „Miasto to Teatr”, który 11 maja ruszył przez miasto.

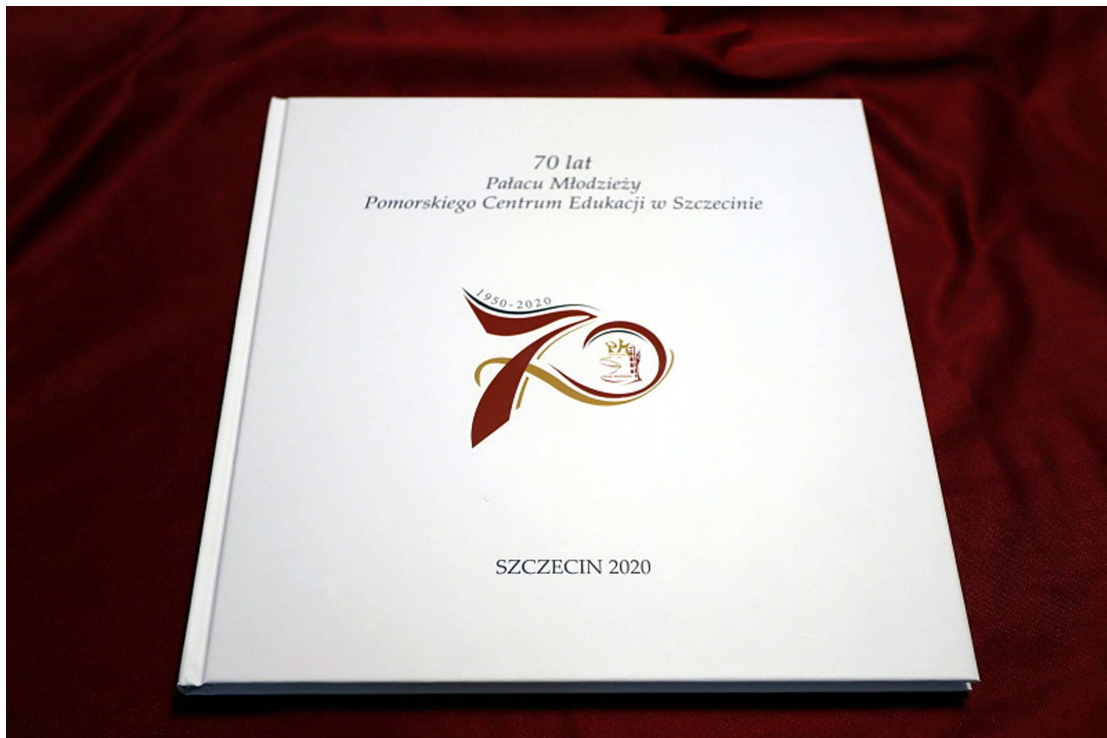
- co roku w czasie ferii i wakacji, uczniowie szkół podstawowych korzystają ze specjalnie przygotowanej na ten czas oferty półkolonii (pod hasłem FERIADA i AKCJA LATO), która cieszy się niesłabnącym powodzeniem. Na zimowe i letnie półkolonie przygotowujemy **ok. 200 miejsc dla uczniów z klas 0–6 szkół podstawowych**. Miłośnicy żeglowania mogli w 2019 roku po raz kolejny wypłynąć w rejsy pod hasłem „Na Szlaku Wielkich Wypraw”, realizowane przez Pałac Młodzieży – Pomorskie Centrum Edukacji w Szczecinie, w ramach Szczecińskiego Programu Edukacji Wodnej i Żeglarskiej.

- we wrześniu 2019 r. obchody 60-lecia zespołu Filipinki, były impulsem i okazją do spotkania, które odbyło się w Centrum Kultury Euroregionu Stara Rzeźnia, na Łasztowni. Zespół MARKATO z Pracowni Wokalnej pod opieką artystyczną Pana Dariusza Chmielewskiego przygotował z okazji jubileuszu niezwykle występ, który oklaskami nagrodziła publiczność i same Filipinki. Z okazji jubileuszu, nagrano również teledysk z udziałem Filipinek, który zawiera nową aranżację piosenki „Filipinki to my” z 1964 r. Utwór wykonał pałacowy zespół MARKATO.

- również we wrześniu 2019 r. odbyła się 1000 Leśna Sobota, na którą przybyło liczne grono wędrujących turystów. LEŚNE SOBOTY to realizowany, od 1993 roku, przez naszą placówkę projekt. Co dwa tygodnie, zapraszamy do wspólnych wędrówek po szlakach Puszczy Wkrzańskiej i Bukowej dzieci, młodzież szkolną, rodziców. Każda „Leśna sobota” ma swój numer. Historia Leśnych Sobót ma swój początek we wrześniu 1966 r.

40

- w grudniowy wieczór, w auli Pałacu Młodzieży odbyło się inspirujące spotkanie z panem Piotrem Banachem, założycielem i gitarzystą m. in. zespołów Hey, Indios Bravos oraz BAIKA. Muzyk, kompozytor i producent muzyczny przybył spotkać się z uczestnikami pałacowej Pracowni Gitarowej. W rozmowie z prowadzącym zajęcia gitarowe Szymonem Lipskim, opowiadał o początkach kariery, zespołach które stworzył, sprzęcie na jakim gra oraz swoich inspiracjach.

Z okazji jubileuszu 70-lecia Pałac Młodzieży wydał publikację zawierającą informacje na temat historii i obecnej działalności ponad dwudziestu pracowni. Publikacja zawiera ciekawostki oraz wspomnienia osób związanych z Pałacem - pracowników i uczestników zajęć. Teksty urozmaica duża ilość zdjęć, które, jak mają nadzieje autorzy albumu, wzbudzą ciepłe wspomnienia, w każdym kto choć raz przekroczył progi zacnego Jubilata.

71. wieczór W PAŁACU *literacko* to spotkanie powtórne z poezją Małgorzaty Hrycaj, które jeszcze w aurze października miałam przyjemność poprowadzić. Najnowszy tom wierszy *Cud oddychania* kontynuuje eco-poetyckie wątki i klimaty roztańczonej poetki, której towarzyszy na spotkaniach Grupa tańca etnicznego pod kierunkiem Justyny Kozłowskiej, działająca w Pałacu Młodzieży. Zapraszam na strony pałacowe, gdzie słowo, taniec i muzyka tworzą niepowtarzalną harmonię sztuki.

Róża Czerniawska-Karcz

Ecopoetycki oddech z akcentem na wiersze...

(...) *tkanka metaforyczna wierszy podważa utarte sensy słów i zwrotów. W ten sposób, tworząc nowe znaczenia, wiersz tętni życiem, dając świadectwo żywotności języka, bo język jest „domem”, w którym mieszkają ludzie.*

Anna Węgrzyniak

Wychodzę z zagubienia... łapię oddech po lekturze tomu *Cud oddychania*. Uświadamiam sobie znaczenie frazy z wiersza *sentencje: poświęciliśmy błony/ pławne by dopieszczać słowa//*

Oszołomienie, zawrót głowy (właśnie jak po wynurzeniu się z wody) rytm tętna w tańcu wersów... zachłyśnięcie powietrzem zdobytego szczytu... to jest czytanie wierszy Małgorzaty Hrycaj.

W klamrę pomiędzy *pranajama* (wiersz pierwszy) a *serenite* (wiersz ostatni) wpisuje się 100 wierszy naszego tu i teraz, przeżywanego entuzjastycznie i oglądanego bystrym okiem szczecińskiej poetki. A każdy wiersz to nowa odsłona, jak nowy dzień w kalendarzu życia we wszystkich porach roku. Wspinanie się na szczyty (w Tatrach czy na Monte Guajara na Teneryfie) i schodzenie w lei (wieńcu z kwiatów) wraz z Syzyfem... *na północną zbocza stronę. Taniec na plaży w Ghanie* albo... na parkiecie w Pałacu Młodzieży w Szczecinie... *gdzie zanim czwartek... w Grupie tańca etnicznego z Justyną Kozłowską oraz przyjaciółkami – księżniczki tańczą wpatrzone/ w piękną Salome aż noc podglądając/ jak sztubak przez okna pałacowe/ traci głowę//*

Jest zagłądanie do *ogrodu Rilke'go* nie tylko jesienią, czy obserwowanie *Pana Kota z Tawłowiczówki*. Odtwarzanie wspomnień i rejestrowanie zdarzeń. Muzyczne dopełnianie lirycznych wzruszeń... a na ścieżkach wyobraźni spotkanie, wcale nie niespodziewane, postaci z ulubionych dzieł: poetyckich, epickich, muzycznych (tu nie wymieniam imion, bo za wiele, a przecież czekają na spotkanie). Jest podmiot liryczny obserwatorem cyklu życia, owego Bergsonowskiego *élan vital*, i jest jego czynnym uczestnikiem, gdy wciela się w różne role, żeńskie przede wszystkim (przyjaciółki, kochanki, tancerki, bohaterki imiennej - Małgosi, poetki (czy *alter ego* Autorki?). Jest na zewnątrz, gdy malując, opisuje... Jest wewnątrz, gdy zachłystuje się nadmiarem emocji, refleksji, doznań... *modliszka nie wyrzekam się (nie)bycia poetką/ nie popełniam wierszy lecz je rodzę/ spółkuję z życiem/ pożera mnie/ kiedy krzyczę//*

Momentami w tym tłoku/natłoku aluzji, konkluzji, przywołań można stracić oddech, ale zaraz po ożywieniu przychodzi rozładowanie ekscytacji... Na przykład baśniowym zielonozłotym obrazem z okładki, którego na fotografii użyła Maria Kuczara, po raz kolejny ubierająca tom Autorki. Koi swoimi rysunkami do wierszy ilustratorka, Monika Tłałka – jesiennych liści *czysta dekadencja*, lot ptaków *wbrew reinkarnacji* czy rozmyty mgliście pejzaż gór do wiersza *pierwotnie są jeszcze miejsca pełne harmonii/ ze światem zanim runą gromy góry/ uśmiechają się/ łagodnie pozwalają/ głaskać zmierzwione grzywy/ narzucać na szyje sznury szlaków//*

Wycisza nostalgia portretu *Jeanne* a rozgrzewa syte spojrzenie *Pana Kota z Tawłowiczówki*, który ma w *ślepiach gąszcz filozoficznych/ dylematów traktuje wszystkich/ z góry ma słabość do literatury//*, gdy tymczasem *brzoźki siostry wiotkiej/ powierniczki codziennych/ smutków i zachwyceń* z wiersza epitafium kierują w optymistyczne przesłanie spokojnego oddechu. Dopełniają ulotność kreski Moniki Tłałki dwa obrazki tuszem spod piórka (może spod pędzelka) Jerzego Tawłowicza, który, tak wierszem, śpiewem, obrazkiem, ale przede wszystkim sercem do gór, wszedł i... pozostał na zawsze w życiu (i w wierszach) Małgorzaty Hrycaj (w kontynuacji przyjaźni z żoną Poety (*Muzą, kometa o rudym warkoczu*),

czas powrotu/ w s w o i c h górach/ pozapalasz nadzieje watr/ zasiądziesz z fajeczką gitarą/ czarodziejskim fletem naprzeciw/ nocy zaśpiewasz o miłości nad/ którą śmierć nie ma mocy//

* * *

Zadaję sobie pytanie: Czy Małgorzata Hrycaj jest ecopoetką? Czy można ją umieścić w gronie ecopoetów? Moim zdaniem, jak najbardziej swoją twórczością wchodzi w nowy nurt ecopoetycki. Profesor Mariusz Marszałski tak go definiuje: *Ekopoezja, (to) idea ekowspólnoty, przynależności człowieka do jednego wielkiego systemu ożywionej i nieożywionej natury. I dalej: (...) ekopoezja nie rości sobie ambicji bycia szkołą poetycką, a jej twórcy unikają pisania manifestów. Autorzy określani mianem ekopoetów nie poświęcają swojej twórczości jedynie problematyce ekologicznej. Ekologiczna jest część ich utworów i zawsze są one najpierw poezją, a dopiero wtórnie zawierają przesłanie ideologiczne. Ekopoezji bliski jest zarówno zachwyt nad naturą, jak i troska o jej jutro.**

Czy nie odnajdujemy u Autorki tomów *Pod baldachimem krwawnika* oraz *Aponii w ogrodzie* takich właśnie przesłań? Nawet w tytułach odbija się ich echo. Czyż nie wybrzmiewają też w wersach nowego tomu *Cud oddychania*? Sprawdźmy. Np.: *wbrew reinkarnacji całe piękno natury mieści się/ w naszych skrzydlatych braciach/ jeśli nie możemy przestać zabijać /w sobie/ ludzi pamiętajmy o ptakach//*

Albo w wierszu *ko(c)hezja w górach słowa nabierają/ innych znaczeń wychodzę/ z tunelu lasu w przestrzeń huczącą/ wodospadem muszę napatrzeć się/ nasłuchać odczuć każdy kamień/ dojść do źródła//*

A może właśnie przewrotnie, jak w wierszu: *mój psychiatra każe mi zrywać poziomki nie wierzy w arteterapię/ kontakt z naturą sprowadza/ na ziemię w przeciwieństwie/ do czytania książek//*

W korowodzie wierszy (jak w tańcu wszechobecnym u Poetki) wyraźnie wyodrębniają się TE prezentujące świat biologiczny - naturę, jej procesy i twory (tak fauny jak i flory), które współlistnieją w pełnej symbiozie ze środowiskiem człowieka. Podmiot liryczny utożsamia się z tym światem, wskazując na podobieństwa fizjologicznych funkcji: *antypody dręczy mnie twoja codzienność/ cielesne ograniczenie w zwojach/ układach siateczkach /wchłanianie/ wydalenie drażniąca kosmki/ jelitowe śmiertelność// albo w tekście on(l)irycznie moja lordoza udaje się/ na spoczynek układy s(c/z)alone/ przechodzą w fazę REM/ rozpr(z)ężając się mimowolnie/ niczym sztuki w teatrze Witkacego/ drogo cenne przez chroniczną/ bezsenność/ cudownie jest sięgać/ DNA odkochiwać się nieustannie/ rodzic i zachłystywać życiem/ z braku doświadczeń nie umierać//*

Jest w wierszach Małgorzaty Hrycaj przywoływana jedność - *psyche i soma*, nierozdzielne *między pierwszym krzykiem/ i pocałunkiem śmierci!* Ach, i jeszcze *polis!* Soma jest bowiem aspektem fizycznym zdrowia, psyche - psychicznym, a polis – duchowo-społecznym.

Podobnie świat nieożywiony i ożywiony wokół nas przekłada się na organizm poetycki tomu wierszy – odrębny a przecież stanowiący jedność.

* * *

Można by napisać rozdziały o nowym tomiku wierszy *Cud oddychania*, Małgorzaty Hrycaj, opatrzyć je tytułami z konkretnymi motywami przewodnimi, z akcentem na – miłość – wędrowanie – taniec – góry – ogrody – prawa natury (w tym żywoły, np. wiatr) - przeszłość - psychologię (bo i z tej dziedziny przywołuje Poetka wiele znaczeń i odniesień) - historię (zapisywaną w genach, nie tylko w kronikach) - literaturę, sztukę, muzykę, jako przewodniczki przez labirynty życia (także twórczego). Praktycznie, wątki wciąż niewyczerpane... motywy czekają na swoją realizację... A TE w tomie *Cud oddychania* w oryginalne ramy wierszy ujęte są skrupulatnie. Każde słowo przesiane przez sito myśli, wielokrotnie przestawiane w szyku zdania, dostrajane do muzyki mowy, która ma wybrzmieć frazy zestojem, melodią nową lub niegdyś zapamiętaną.

Kompozytorka-poetka skupiona doprecyzowuje zapis z dokładnością do milimetra kropki, pauzy, nawiasu, slesza... bo nic nie jest jednoznaczne w jej tekstach. Pospolity przecinek (nie dla Niej!) pojawia się tylko raz, by podzielić, a może właśnie scalić dwie sylaby w słowo: *nie, bo...* w samotnym haiku zapisanym jako

motto do tomu: *za (nie)dość czynienie przed oknem i za/ moja droga do ciebie/ otwarte nie,bo...*

Obrazy jak fotografie, pejzaże jak od impresjonistów, krajobrazy realistyczne jak ukochane góry... żywioł życia. Bohaterowie liryczni – to z reguły odwieczny duet: ty i ja, ona i on, yin i yang...

Ale przecież nie piszę analizy, nie recenzuję, to raczej notowanie fali przepływu (*good flow*), którą wywołuje każdy wiersz, to kręgi na wodzie, które rozchodzą się, wzbudzając wewnętrzne wibrowanie na właściwe ustawienie: czytelnik jest jego centrum, a kompasem jest wiersz, który wychyla się we właściwym dla czytającego kierunku. Tak więc obracam się za tą bardzo wrażliwą wskazówką, wypatruję celu... Podmiot liryczny przewodnikiem. Prowadzi zdumiewającymi ścieżkami i... w tym przypadku, nie są to tylko „cudne manowce”.

Droga jest zaplanowana od pierwszego po sto pierwszy wiersz, z miejscem na rysunkowe ilustracje... ozdobione znaczeniem, aluzją, kontekstem czy podtekstem zdań... iluminowane wypieszczonym słowem, poddane uszlachetniającej frazie i melodii, która przyspieszonym nieco tętnem Poetki gra... Za każdym ostrym zakrętem przerzutni czeka czytelnika niespodziewane spotkanie z oryginalną metaforą, wtrąceniem czy dopowiedzeniem, z aluzją, symbolem...

Reasumując, Poetka dzięki swoim artystycznym zabiegom – stylistycznym, językowym, wersyfikacyjnym dotyka najdelikatniejszej struktury poetyckiego wnętrza, a tym samym „*tkanka metaforyczna wierszy podważa utarte sensory słów i zwrotów, tworzy nowe znaczenia, wiersze tętnią życiem, dając świadectwo żywotności języka, bo język jest "domem", w którym mieszkają ludzie*”. Tu przywołałam, w celu dopełnienia swojej refleksji, wypowiedź prof. Anny Węgrzyniak, z której cytata umieściłam jako przesłanie moich odczytań.

Małgorzata Hrycaj celuje w swoich zabawach słowem, bowiem ogromnie lubi zadawać czytelnikowi (i pewnie sobie) minizadania z przestawianiem, zamienianiem liter, głosek, sylab, które przeinaczają/osłaniają sensory zapisanych/ wypowiedzianych słów, np. nieoczekiwane rebusy czyhające na uwagę i... rozszyfrowanie przez czytelnika (najczęściej w tytułach: *za (nie)dość czynienie; nie(d)oceniona; zaburzenia/ czego kto/ woli; og(ród); zap(a/e)ch kobiety; na za pas; (nie)oswajalnie*.

Do owej językowej zabawy w różnych odmianach brzmieniowych tekstu zaprasza Małgorzata Hrycaj po raz kolejny swoją przyjaciółkę, Joannę Słodyczkę, która dołącza (ku radości czytelnika!) zapis wiersza za ćmienie w przekładzie na gwara góralską z okolic Raby Wyżnej, gdzie obie poetki dzielą się poezją z czytelnikami. A oto *za ćmienie po góralsku*:

*po ćmie
godoleś: kie mnie ostawis
poblondze nase góry pódóm
inksymi drogami
zamówis mse w kościele gór
smreki bedóm sie modlić*

*na nic
jak nie wrócis hań
ka pódzies w siwyk gmach
bede z tobom*

Być może, zmożą cierpliwość czytelnika, obfite w wysypie, obcojęzyczne przywołania, cytaty, dopowiedzenia... (...) To też świadomy i w pełni odpowiedzialny zabieg Autorki, wskazujący na próbę urozmaicenia przekazu poetyckiego. Są to akcenty (a akcent to przecież oddech długi/krótki/życiodajny) na intonację (czyli regulowanie oddechu) wierszy, skupiające uwagę na bogactwie znaczeń czy brzmień, którymi obdarowuje Poetka. Na przykład w tekście *serenite*, który zamyka tom: (...) *moment/ lśnienia szczytu nad szczytami/ nirwany odwieczne przesłanie/ zostawienia śladów w gniazdach/ jak fletnia pana wszechpieśń/ nad pieśniami preludium wiosny/ z jaskółkami miłość która może się/ wydarzyć nim odleć kormorany//*

I wcale nie o to tu chodzi, by wypisać co celniejsze metafory, zrobić statystykę epitetów, porównań czy rymów (którymi bawi się Autorka, obficie je siejąc nie tylko wewnątrz wersów), bo te są już przy życiu/użyciu i spełniają swoją rolę. Uważny czytelnik sam je odnajdzie, gdy zechce... (A ja zauważam ze zdumieniem, że udzieliła mi się figlarna zabawa słowami ze sleszem w roli głównej).

Natomiast chodzi o to, by czytając wiersze Małgorzaty Hrycaj, nie tylko zachwycić się urodą oraz różnorodnością odsłoniętego i przybliżonego nam świata, ale też zrozumieć przesłanie liryczne, a może ecopoetyckie, *Cudu oddychania*.

* ABSTRACT. Marszałski Mariusz, *Amerykańska ekopoezja – nowa odmiana tradycyjnej poezji natury [American ecopoetry – a new subgenre of traditional nature poetry]*. „Przestrzenie Teorii” 16. Poznań 2011, Adam Mickiewicz University Press, pp. 51–68. ISBN 978-83-232-2337-5. ISSN 1644-6763.

Małgorzata Hrycaj, *Cud oddychania*, seria:akcent, Wydaw. hogben, Szczecin 2020

70 lat Pałacu Młodzieży

Fot. Archiwum PM

www.piercing.pl
Fot. Twona Sarnicka